

Inspiratiedocument vergroenen centrum-stedelijk gebied Maastricht

16-11-2023

CONCEPT

Gemeente Maastricht

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Inspiratiedocument vergroenen centrum-stedelijk gebied Maastricht

16-11-2023

Door:

Gemeente Maastricht

5.1.2e 5.1.2e

bureau VERBEEK landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gedeeltes geanonimiseerd op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:

Art. 5.1 lid 2 onderdeel e

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon instemt met openbaarmaking

Pagina('s): 1

Inhoudsopgave

Inleiding	blz 7
Leeswijzer	blz 7
1. Blik op het verleden	blz 10
1.1 De Middeleeuwse vestingstad	blz 10
1.2 De stad in de 18de en 19e eeuw	blz 10
1.3 Het einde van de vesting en de eerste stadsuitleg	blz 11
1.4 Huidige situatie	blz 11
1.5 Aanknopingspunten en inspiratie voor de toekomst	blz 13
2. De groene doelstellingen voor het centrum van Maastricht	blz 17
2.1 Een gezonde en aangename leefomgeving	blz 17
2.2 Het beter opvangen van de gevolgen van klimaatverandering	blz 17
2.3 Creëren van meer biodiversiteit in de stad	blz 19
2.4 Creëren aantrekkelijk(ere) stad waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is	blz 21
2.5 Conclusie	blz 21
3. Groene kansen openbare ruimte	blz 25
3.1 De (stads)parken	blz 29
3.2 De pleinen	blz 33
3.3 De aanloopstraten	blz 37
3.4 De singels	blz 49
3.5 De centrumstraten binnen en buiten de 13e eeuwse stadsomwalling	blz 51
3.6 De groenblauwe dooradering van Maas en Jeker	blz 53
3.7 De stadsmuren	blz 57
3.8 De groene pareltjes	blz 59
3.9 De binnenterreinen	blz 63
3.10 De buurten beschouwd	blz 65

Inleiding

Het historische centrum van Maastricht is een dicht bebouwd gebied waarin veel mensen wonen, werken en graag verblijven. Voortdurend werkt de gemeente Maastricht aan het in stand houden en verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van het centrum. Om hieraan bij te dragen is in het coalitieakkoord 'Maastricht, stad van verbondenheid' (2022-2026) onder meer opgenomen dat de gemeente de komende jaren inzet op het vergroenen van de gehele stad, met bijzondere aandacht voor het centrum. Het accent op het centrum komt mede voort uit wensen van ondernemers en bewoners om de binnenstad te vergroenen.

Met de uitvoering van het vergroenen worden de volgende doelen gediend:

- Creëren van een gezondere leefomgeving die beweging en ontmoeting stimuleert.
- Beter opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, waarvan hittestress de belangrijkste is voor het centrum.
- Creëren van meer biodiversiteit in de stad.
- Creëren van een aantrekkelijk(ere) stad waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is.

In voorliggende studie 'Kansen vergroenen centrum Maastricht' zijn *binnen* de ruimtelijke context van het met historie doordrenkte centrum van Maastricht de kansen voor vergroening aangegeven. Dit betreffen kansen voor de vergroening van de openbare ruimte, waarvoor de gemeente aan de lat staat. Vergroeningskansen voor bewoners en ondernemers zijn beschreven in een apart document, zodat deze doelgroep een helder overzicht heeft van de voor hen aanwezige vergroeningsmogelijkheden.

Om de mogelijkheden te verbeelden zijn in de studie ter inspiratie visualisaties vervaardigd. Het moge duidelijk zijn dat nadere ontwerp- en technische studies nodig zijn om te komen tot realisatie.

Bij het opstellen van de 'Kansen vergroenen centrum Maastricht' is rekening gehouden met verschillende wensen en eisen van de gemeentelijke beleidsvelden (o.a. groen, stedenbouw, monumenten). Waar mogelijk zijn wensen van bewoners en ondernemers meegenomen. Deze wensen zijn opgehaald op basis van een aantal verkennende gesprekken met vertegenwoordigers van buurten en ondernemers. Tijdens deze gesprekken is door meerdere aanwezigen aangegeven dat ze heel graag per buurt nader betrokken willen worden bij het in kaart brengen van de vergroeningskansen. In het kader van deze studie is dit nu niet opgenomen, maar wij kunnen ons voorstellen dat dit gebeurt is bij een nadere buurtgerichte uitwerking van deze studie.

Leeswijzer

Navolgend is de opbouw en de structuur per hoofdstuk uiteengezet.

- *Hoofdstuk 1 – Blik op het verleden:* In hoofdstuk 1 is op hoofdlijnen de aanwezigheid- en de functies van groen door de eeuwen heen in het centrum van Maastricht belicht. Onderscheiden zijn de Middeleeuwse vestingstad; het begin van de 19e eeuw; het Interbellum en de huidige situatie. Door terug te kijken op het verleden ontstaat inzicht in de vroegere groenstructuren. Dit biedt aanknopingspunten en inspiratie voor de toekomst.
- *Hoofdstuk 2 – De groene doelen voor het centrum van Maastricht:* Ingegaan wordt op nut en noodzaak van het realiseren van de benoemde groene doelstellingen voor het centrum van Maastricht.
- *Hoofdstuk 3 – Vergroeningskansen openbare ruimte:* In dit hoofdstuk worden de vergroeningsmogelijkheden in de openbare ruimte van het centrum in woord en beeld belicht. Allereerst zijn hierbij de kansen inzichtelijk gemaakt voor de kenmerkende ruimtelijke structuren als 'de aanloopstraten' en 'de grote pleinen'. Vervolgens is per buurt een globale kenschets gegeven van de huidige situatie aangaande groen en de kansen voor vergroening.

Hoofdstuk 1

Blik op het verleden

VEDETT * EXTRA

1 Blik op het verleden

Door de eeuwen heen is het aandeel en het karakter van het groen in de stad veranderd. Inzicht in de aard van het groen in het verleden is waardevol omdat dit aanknopingspunten en inspiratie kan bieden voor de toekomst. Voor vier perioden is een kenschets van het groen in de stad gemaakt (Nb. dit is geen complete omschrijving, enkel de belangrijkste en relevantste kenmerken zijn uitgelicht). De perioden die we onderscheiden zijn:

- De Middeleeuwse vestingstad.
- De stad in de 18de en 19e eeuw.
- Het einde van de vesting en de eerste stadsuitleg.
- De huidige situatie.

Voor de beschrijving is gebruik gemaakt van de Historische atlas van Maastricht, 2000 jaar aan Maas en Jeker (Ramakers, E., 2005. Uitgeverij SUN, Amsterdam).

1.1 De Middeleeuwse vestingstad

In de Middeleeuwen speelde het leven van Maastricht zich af binnen de vestingmuren. De stad was voor een deel zelfvoorzienend: groenten en fruit werden verbouwd op de binnenhoven en achterterreinen van de bebouwing. Daarnaast waren kippenrennen en varkenskotten aanwezig en dienden weides ook al dan niet tijdelijk/seizoensgebonden voor schapen, koeien en paarden. Aan weerszijden van de Maas, binnen de eerste omwalling en in het Jekerkwartier was de bebouwingsdichtheid het hoogst. Richting de vestingmuren van de tweede omwalling was de bebouwingsdichtheid minder hoog en bestonden aaneengesloten nutstuinen en boomgaarden. Het aandeel groen in de Middeleeuwse vestingstad is veel hoger dan in de huidige situatie, wat alles te maken heeft met het nog niet compleet volbouwen van de ruimte tussen de eerste en tweede omwalling, de klooster- en kazerneterreinen. Groen had in deze periode vrijwel uitsluitend een functioneel karakter: het produceren van voedsel en geriefhout. De wallen tegen de achterzijde van de stadsmuur en de droge delen van de gracht zullen voor beweiding zijn benut. In de straten zelf was waarschijnlijk nauwelijks groen aanwezig. Een opvallende uitzondering in de 17de eeuw is het Vrijthof dat als park is ingericht (schilderij Jean Paul, 1673). In het zuiden van de stad stroomde verschillende takken van de Jeker, waarvan het water onder meer werd gebruikt door de leerlooierijen en de lakenindustrie. In de Maas lag de Griend, die in die tijd zijn naam eer aandoet en in tijden van vrede als griend in gebruik is. De vestingwerken bieden een open uitzicht over een omgeving die wordt gedomineerd door akkers. Langs Maas en Jeker zijn weides aanwezig, net als bij de dorpen. De vruchtbare gronden langs Maas (ter hoogte van Sint Pieter en Heugem) en Jeker (Biesland) worden daarnaast gebruikt voor groenteteelt.

1.2 De stad in de 18de en 19^e eeuw

Tot aan de industrialisatie van Maastricht aan het begin van de 19de eeuw groeit de stad alleen in de oppervlakte van de vestingwerken. Zo ontstaat een uitgebreide zone van grazige vestingwerken en dito droge grachten rondom de tweede omwalling. Op de wallen van de tweede omwalling wordt een bomenstructuur aangeplant, in zowel Maastricht als Wyck (maquette 1748). De maquette van 1748 toont dat het Vrijthof nog steeds beplant is. Aansluitend valt de bomenstructuur aan de Boschstraat op en de wijze waarop deze zich opent richting de Markt en het stadhuis. Buiten de vesting valt de laanstructuur op langs de Meerssenerweg en de Scharnerweg. Deze wegen behoren tot de weinige grote infrastructurele werken uit de 18de eeuw in Zuid-Limburg. De aanzet tot de vorming van het stadspark is ook al gegeven met de bomenstructuur, 'Onder de boompjes', voor de stadsmuur tussen de Onze Lieve Vrouwepoort en de Vijf Koppen.

Intussen vermaakt de stedelijke elite zich vooral buiten de vesting alwaar oude kastelen worden opgekocht en opgeknapt, zoals Jerusalem, Mariënwaard, Severen en Meerssenhoven.

De snelle industrialisatie die na Napoleon onder leiding van Regout op gang komt, leidt tot een versnelde verstening van de stad binnen de vesting. Voorheen groene kloosterterreinen worden opgeofferd voor fabrieken en de komst van de Zuid-Willemsvaart. De huisvesting van arbeiders gebeurt door het volbouwen van binnentuinen bij tal van particulieren, vooral rondom de Boschstraat. De kazerneterreinen blijven ongemoeid vanwege de strategische positie van de stad en de afscheiding van België die tussen 1830-1843 zijn beslag krijgt. In de 19de eeuw krijgt het Vrijthof zijn huidige verharde karakter. Alleen de rand van bomen blijft onveranderd aanwezig. In de periode rond 1838 krijgt het Onze Lieve Vrouweplein zijn huidige karakter met lindebomen, na de sloop van de Sint Nicolaaskerk en het ruimen van de begraafplaats. De aanleg van het kanaal Luik-Maastricht maakt dat de stad haar directe verbinding met de Maas verliest. Wel wordt tussen Maas en kanaal een bomenstructuur aangeplant waaronder op mooie dagen uitgebreid geflaneerd wordt.

De industriële elite van de stad houdt het maar slecht uit binnen de vesting en richt daarom fraaie landgoederen in, zoals Vaeshartelt, Villa Kanjel, kasteel Bethlehem en villa Canne, geheel naar de mode van die tijd in Engelse landschapsstijl. De laatste geldt ook voor het park dat zich ontwikkelt uit 'Onder de Boompjes'.

1.3 Het einde van de vesting en de eerste stadsuitleg

In 1867 verliest Maastricht haar vestingstatus en kan Maastricht zich bevrijden uit haar harnas van vestingwerken. Ter plekke van de vestingwerken is een structuur van boulevards ontworpen. Zo zijn de Fransen-, Fronten-, Staten-, Hertog- en Prins-Bisschop- en Wilhelminasingel gerealiseerd met een fraaie bomenstructuur. Ook in het centrum wordt ruimte gecreëerd. Zo zijn de Maastrichter Brugstraat en Helmstraat verbreed en is in 1882 het plan voor de Percée gerealiseerd, de aanleg van de Wycker Brugstraat en Stationsstraat. Fungeerde eerste de Villa Wyckerveld als einde van de Percée, vanaf 1915 neemt het station deze plek in. De woonwijken die aansluitend gerealiseerd worden, krijgen een representatieve groenstructuur, aan de zijde van het Villapark aangevuld met het stadspark. Het stadspark krijgt in etappes vorm. Het oudste gedeelte wordt gevormd door het parkgedeelte 'Onder de Boompjes' dat na het opheffen van de staat van beleg in 1837 wordt heringericht als 'Ingelse tuin'. De eerste uitbreiding is het gedeelte van het Monseigneur Nolenspark. Uit de jaren '70 van de 19de eeuw. Pas rond 1920 volgt het Aldenhofpark met de volière, hertenweide en de berenkuil.

Binnen de voormalige vestingwerken verdwijnt ongemerkt meer groen dan erbij komt. Een deel van de kazerneterreinen wordt namelijk opgeheven en ofwel bebouwd met woningen ofwel met fabrieken (bijvoorbeeld de voorloper van Sappi). Alleen het Polvertorencomplex weet haar 'groene' karakter lang te behouden. Daarnaast verdwijnt ook de Middelste Jekertak en ontstaat de huidige inrichting van de Grote en Kleine Looiersstraat.

1.4 Huidige situatie

Vanaf de jaren '50 ontwikkelt Maastricht zich tot aantrekkelijke winkel- en universiteitsstad. Voor de groenstructuur heeft dit voor en nadelen. Nadelen zijn er omdat het winkeloppervlak wordt uitgebreid in ondermeer de binnentuinen. Vanaf de jaren '60 komt daar nadrukkelijk de noodzaak tot het inrichten van parkeerplaatsen bij.

Door het verbeteren van de woonomstandigheden in het centrum in de jaren '50 en '60 ontstaat ook ruimte voor 'groen'. Voorbeelden hiervan zijn de sanering van het Stokstraatkwartier en het gebied tussen de Boschstraat en de Maas.

In de huidige situatie zijn de meeste industrieën uit het centrum verdwenen en zijn deze gebieden omgevormd tot woon- en werkgebieden. In het geval van Céramique is de stad een kenmerkende groenstructuur (Avenue Céramique) rijker en zijn groene overdag toegankelijke binnentuinen tussen de bebouwingsblokken aangelegd. Het gedempte kanaal Luik-Maastricht leverde een grote ruimte tussen de bebouwing en de Maas op. Deze ruimte is sinds de ondertunneling van de Maasboulevard weer 'teruggegeven' aan het langzame verkeer waardoor de verbinding tussen de Maas en het centrum is verbeterd en een aantrekkelijke deels groene boulevard langs de Maas is ontstaan.

Op het gebied van groen is veel veranderd. Het aandeel groen in het centrum is toegenomen, maar nutsgroen bestaat niet meer, omdat alles nu in winkels verkrijgbaar is. Groene parken als het Griendpark en het Charles Eyckpark zijn aangelegd alsook bomenrijen in diverse straten, zoals de Patersbaan, Abtstraat en Boschstraat. Ook heeft vergroening van specifieke plekken plaatsgevonden, zoals de Kommel, het Tapijnpark, het Polverpark en de tuin achter Lumière. Opvallend is dat in sommige delen van de stad veel groen aanwezig is en in andere delen juist nauwelijks. Winkelruimte en parkeervoorzieningen zijn hier debet aan. Verrassende groene binnentuinen bestaan echter nog steeds, zoals achter de Lutherse kerk, achter woningen aan de Lenculenstraat, bij de Zusters onder de Bogen en het Beyardklooster. Openbaar groen in de straten is veelal beperkt tot pleinen en straathoeken (bijvoorbeeld bij de Huivende kind en de Kanunnikencour). Daarnaast blijken daken lang niet altijd een belemmering voor de aanleg van groen, zoals de daktuinen achter het Theater aan het Vrijthof, achter de Entre Deux en op de particuliere parkeergarages van Céramique. De natuur gunt zichzelf ook ruimte. Het centrum van Maastricht bezit bijzondere muurvegetaties op de restanten van stadsmuren en mag zich beroepen op een uitzonderlijke populatie muurhagedissen op de Hoge Fronten. Omwonenden hebben op verschillende plekken zelf groen toegevoegd aan de openbare ruimte, zoals plantenbakken en gevelgroen in de Capucijnenstraat en de Herbenusstraat.

De middeleeuwse vestingstad

De stad in de 18de en 19e eeuw

Het einde van de vesting en de eerste stadsuitleg

Huidige situatie

1.5 Aanknopingspunten en inspiratie voor de toekomst

Sec gezien is het aandeel groen door de eeuwen heen in het centrum van Maastricht afgenomen. Ook de aard van het groen is veranderd doordat groen getransformeerd is van nutsgroen (het groen was letterlijk tot nut van mensen, dus moestuinen, weides, boomgaarden) naar representatief (Vrijthof, Boschstraat) en beleefgroen (parken en lanen). De afname van het groen behoeft nuance. Door de ontmanteling van de vestingwerken is juist rondom het centrum extra groen ontstaan in de vorm van grote parken die als prettig verblijfsgebied en uitloopgebied voor ondermeer de bewoners van het centrum fungeren. Daarbij is ook de Maas nog aanwezig als grote groenblauwe structuur en is de relatie tussen het centrum en de Maas sterk verbeterd. Wat betreft de grote pleinen in het centrum heeft vooral het Vrijthof een transformatie doorgaan van park tot plein. Het Onze Lieve Vrouweplein heeft daarentegen juist een groener karakter gekregen door de aanplant van de lindes.

Kenmerkend voor veel oude katholieke voormalige vestingsteden, zo ook in Maastricht, is dat grote, aaneengesloten groengebieden zich beperken tot de nog aanwezige kloosters. Deze groengebieden zijn echter lang niet altijd openbaar toegankelijk en ook vaak deels verhard t.b.v. parkeren. Hierdoor kunnen bewoners en bezoekers van de stad niet altijd profiteren van deze groengebieden, terwijl dit in potentie juist hele waardevolle plekken zijn waar mensen onder andere verkoeling kunnen zoeken. Grotere groengebieden (parken) liggen vooral op / buiten de voormalige vestingwerken, omdat de binnensteden voor het verlies van de vestingstatus alle bevolkingsaanwas moesten opvangen.

De straten in het centrum hebben een overwegend stenig karakter. Hierdoor bestaat zicht op de prachtige gevels, wat bepalend is voor de identiteit van de stad. Binnen deze 'stenige' identiteit zijn in de openbare ruimte plekken aanwezig waar groen ruimtes extra cachet geeft en waar sprake is van een krachtige ensemble werking van 'groen en monument'. Kansen voor dergelijke passende vergroening van de openbare ruimte zijn er op plekken in het stedelijke gebied waar groen in harmonie met de ruimte en in ensemblewerking met de gevels een meerwaarde kan vormen alsook in meerdere (aanloop)straten waar geparkeerde auto's in grote mate het straatbeeld bepalen. Daarnaast vindt vergroening spontaan in diverse straten in het centrum plaats, door zowel bewoners als ondernemers.

Hoofdstuk 2

De groene doelstellingen voor het centrum van Maastricht

2 De groene doelstellingen voor het centrum van Maastricht

In dit hoofdstuk zijn de in de inleiding gestelde groene doelen nader belicht voor het centrum van Maastricht. Aan de orde komen:

- Een gezonde en aangename leefomgeving
- Het beter opvangen van de gevolgen van klimaatverandering.
- Creëren van meer biodiversiteit in de stad.
- Creëren aantrekkelijk(ere) stad waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is.

2.1 Een gezonde en aangename leefomgeving

Een fraaie groene omgeving stimuleert ontmoeting en beweging. Een plek waar dit in de praktijk zichtbaar is, is het Stadspark. Het Stadspark is voor veel mensen een geliefde plek om samen te komen en/of te sporten. Het gebied is uitnodigend, biedt koelte en schaduw, dempt het omgevingslawaai en laat je loskomen van de hectiek van de stad. Schadelijke concentraties stikstof en ozon zijn lager in een omgeving met veel groen en vooral bomen hebben een filterende werking op stofdeeltjes in de lucht (fijnstof). Door hun zuiverende werking zijn parken in de stad een verademing om in te verblijven. Dit bevordert een positieve gemoedstoestand en heeft positieve effecten op de gezondheid. Onderzoek bevestigt keer op keer dat een groene woon- en werkomgeving beter is voor de gezondheid en minder snel leidt tot stress, depressies, diabetes type 2 of hart- en vaatziekten (Maas en Beumer, 2014; Cohen-Cline e.a., 2015; Kardan e.a., 2015; Marselle e.a., 2020).

De aanwezigheid van groen in de leefomgeving is essentieel. De gezondheid en het welbevinden van de inwoners van de binnenstad is belangrijk en straalt ook af op de bezoekers van Hartje Binnenstad. Immers, wie goed in zijn/haar vel zit is socialer en onderneemt meer. Dat komt de levendigheid van de stad en het cultureel leven ten goede, ook als de bezoekers van het centrum al lang weer zijn vertrokken.

De waarde van groen in relatie tot een gezonde leefomgeving is ook al onderkend in de Omgevingsvisie van Maastricht, waarin is ingezet op het volgende: *'Maastricht heeft de afgelopen jaren een ruimtelijk beleid gevoerd dat was gericht op het stimuleren van ontmoetingen. Dat geldt voor de publieke functies in gebouwen zoals winkelcentra, levendige straten en campussen, maar ook voor de openbare ruimtes, pleinen en in parken. De stad heeft een aantal zogenoemde 'Groene Ontmoetingsplekken': plekken waar het mogelijk is voor mensen om elkaar te ontmoeten in het groen. De toegankelijkheid middels fiets- en wandelroutes is hierbij een belangrijk aandachtspunt.'* (Omgevingsvisie 2040 / deel 2 / groen, natuur en landschap).

Afstand tot koelte

Hittekaart gevoelstemperatuur

Model Muurhagedis

De meest bijzondere soort voor Maastricht is de Muurhagedis. Maastricht is het noordelijkste puntje van het verspreidingsgebied met de enige inheemse populatie van Nederland. Deze soort is warmte minnend en gebonden aan stenige structuren waarin mogelijkheden zijn om te verblijven, in combinatie met een goede vegetatiestructuur waar de dieren kunnen foerageren.

Het Belvédère-project heeft geresulteerd in een uitbreiding van het leefgebied van de Muurhagedis, zodat een robuust raamwerk is ontstaan en de populatie kan groeien naar een gunstige staat van instandhouding.

De ambitie is om meekoppelkansen in de hoofdgroenstructuur te benutten om het potentieel leefgebied voor de Muurhagedis uit te breiden. Verweving van het model Page en het model Steenbreekvaren kan daaraan bijdragen. De ene soort sluit de andere immers niet uit.

Model Page

Verspreid over Maastricht komen deelpopulaties voor van de Sleedoornpage, de Iepenpage, het Klaverblauwtje en de Grote weerschijnvlinder. Deze vlindersoorten vormen de ambassadeurs van de ontwikkeling van de soortendiversiteit in het binnenstedelijk groen van Maastricht. Naast een goede spreiding van de Iep als boomsoort is het van belang in het binnenstedelijk groen te werken aan behoud en heraanplant van bosplantsoen en extensief beheer van grasland. Door hier een goede balans te houden tussen waardplanten (Sleedoorn, Iep, Rode klaver en Boswilg) en overige inheemse vegetatie kan een breed pallet aan diersoorten overleven in het stedelijk gebied van Maastricht. Naast de genoemde vlindersoorten betreft dit bijvoorbeeld Eekhoorn, spechtensoorten, Huismus, vleermuizen, bijen en andere vlindersoorten.

Model Vroedmeesterpad

Deze soort komt in de huidige situatie voor op de Hoge Fronten, op de Sint Pietersberg en incidenteel in de omgeving van het Stadspark. Vanuit de klimaatopgave is het de ambitie om hemelwater veel meer oppervlakkig te bergen, te infiltreren en af te voeren, zodat de noodzaak bestaat om buffers aan te leggen. Door hierbij de mogelijkheid te benutten permanent waterhoudende poelen aan te leggen en de omgeving mede in te richten voor de Vroedmeesterpad (en andere amfibieënsoorten) kan een bijdrage worden geleverd aan de uitwisselingsmogelijkheden tussen de verschillende deelpopulaties van de soort.

Andere bijzondere soorten als de Rugstreeppad en de Alpenwatersalamander kunnen op deze ontwikkeling meeliften.

AmfibieënpoeLEN worden zoveel als mogelijk aangelegd op plekken waar deze ook van nature kunnen voorkomen, zoals in beek- en droogdalen en de kwel- en brongebieden onderaan de steilrand in Amby en Heer.

Model Steenbreekvaren

Het stadshart van Maastricht herbergt een groot aantal oude muren. De voormalige vestingwerken en oude stads- en kademuren vormen daarvan fraaie voorbeelden. Hier komen vaak bijzondere en deels ook wettelijk beschermde soorten muurplanten voor. Maastricht kent samen met Valkenburg aan de Geul de rijkst begroeide muren van het land. Deze situatie koesteren we als gemeente en dient als natuurlijke inspiratie voor de vergroening van het stadshart vanuit de insteek van de klimaatadaptatie.

Door aansluitend uit te gaan van natuurinclusiviteit bij alle ruimtelijke ontwikkelingen in de binnenstad (met inbegrip van energetische verduurzaming, renovatie en restauratie) scheidt Maastricht de basis voor het bieden van huisvesting aan zowel de bewoners van het openbaar en privaat groen als aan gebouw bewonende soorten zoals vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw.

2.2 Het beter opvangen van de gevolgen van klimaatverandering

Klimaatverandering komt met langdurig warme periodes, droge periodes en periodes van overvloedige regelval. Vooral de langdurig warme periodes hebben een negatief effect op de volksgezondheid en het welbevinden. Dit wordt in een stenige omgeving versterkt door de warmte uitstraling van gebouwen. Dat gebeurt namelijk niet alleen als de zon schijnt, ook lang nadat deze achter de horizon is verdwenen stralen gebouwen nog warmte uit en koelt het 's nachts dus veel minder af.

Om de opwarming op straat te beperken is een combinatie van gevelgroen, groen in voortuinen en bomen in de straat het meest efficiënt. Op deze wijze kan de temperatuur op de stoep tot wel twee graden lager zijn als in een versteende omgeving (Gromke e.a., 2015). In parken kan dit verschil oplopen tot meer dan vijf graden (Klemm, 2015). Bomen en ander opgaand groen bieden niet alleen schaduw, maar zorgen ook voor een sterk verbeterd gevoel van thermisch comfort. Dit gevoel ontstaat niet alleen door de lagere temperatuur, maar ook door de verhoogde luchtvochtigheid als gevolg van de verdampingskoeling door het groen.

Een robuuste groenstructuur met een goed ontwikkeld wortelstelsel draagt bij aan het infiltreren en vasthouden van water in de bovengrond en bevordert het vochtleverend vermogen van de bodem. Het aanwezige moedermateriaal is daarbij mede bepalend. In een lössbodem houdt een volwassen groenstructuur vocht in warme periodes beter vast dan in een zandbodem het geval is. In een geroerde grond als in Hartje Binnenstad is het elke keer maar weer afwachten welke kwaliteit en samenstelling de bodem heeft en zal de groenstructuur geholpen moeten worden, enerzijds om aan te slaan en anderzijds om droge periodes te overleven. Een juiste soortkeuze is daarbij essentieel.

Groen levert daarnaast een positieve bijdrage in de omgang met piekbuien. Niet alleen groen in tuinen en de openbare ruimte dragen bij aan het voorkomen of verminderen van overlast, ook groene daken en -gevels dragen hieraan bij door het absorberen en vertragen van de regenwater. Daarbij laat groen zich goed combineren met een functie als wadi of retentiebekken. De aanwezigheid van stromend water draagt daarnaast bij aan verkoeling in een warm stadsklimaat.

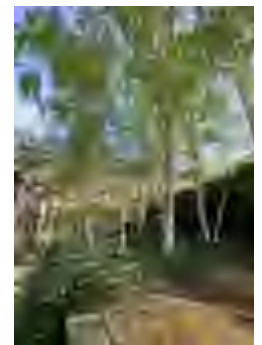
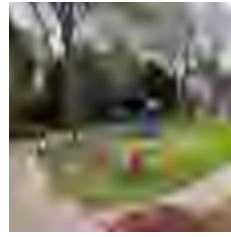
In de Omgevingsvisie van Maastricht is al ingezet op het klimaatadaptiever maken van de gemeente: *'De klimaatverandering manifesteert zich in de fysieke leefomgeving van Maastricht met name op het gebied van hittestress en wateroverlast. Maar groen kan ook een bijdrage leveren aan schone lucht. Door een integrale benadering en focus op koppelkansen wil de gemeente Maastricht het verschil maken op die plekken waar diverse*

problemen op het gebied van water, hitte en verstening bij elkaar komen en zich prominent manifesteren. Daarnaast wordt klimaatadaptatie (met ruimte voor water en groen) bij alle toekomstige inrichtingsplannen meegenomen.' (Omgevingsvisie 2040 / deel 2 / groen, natuur en landschap)

2.3 Creëren van meer biodiversiteit in de stad

Groen is belangrijk voor de biodiversiteit en daarmee de ecologische waarde van een plek. In stedelijk gebied kan met insecten-aantrekkende planten de biodiversiteit worden versterkt of met het aanplanten van inheemse boomsoorten een leef- en foerageergebied voor verschillende soorten fauna worden gecreëerd. Ook op microniveau heeft groen een ecologische waarde, bijvoorbeeld korstmossen of het groen/'onkruid' tussen de tegels. *Maas, J. en Beumer, C.. Onderzoeksvoorstel IBA-ikgroenhet, een onderzoek naar de effecten van vergroening, 2014, Stichting Steenbreek, IPC Groene Ruimte, Stadswerk. Aan de Slag Met.. Biodiversiteit, 2023.*

In Maastricht is een grote diversiteit aan habitattypen aanwezig, zowel in het buitengebied als in de stad zelf. Gemeente Maastricht draagt bij aan de instandhouding en versterking van de soortenrijkdom door gerichte maatregelen te treffen. Denk hierbij aan de aanpassing van het beheer, het toepassen van soortgerichte en natuurinclusieve maatregelen en/of de instandhouding van de soorten in de eigen natuurgebieden. In de Omgevingsvisie 2040 is beschreven dat de biodiversiteit essentieel is voor het functioneren van het leefklimaat en dat de biodiversiteit gestimuleerd moet worden. Een aanpak hiervoor is voorgesteld op basis van modellen. Elk model kent een doelsoort die als boegbeeld fungeert voor brede groep aan soorten waarvoor de ingrepen in de groenstructuur op basis van het model een gunstige uitwerking hebben. De in het kader op pagina x beschreven modellen zijn relevant voor Hartje Binnenstad.

2.4 Creëren aantrekkelijk(ere) stad waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is

Vanuit de omringende wijken is het voornemen om aangename, veilige routes voor langzaam verkeer naar Hartje Binnenstad te creëren. Bezoekers kunnen zich zo op ontspannen en gezonde (wandeland, fietsend) wijze naar het winkelhart van Maastricht verplaatsen. Groen speelt een belangrijke rol in het realiseren van een aangename sfeer waarin de zachte weggebruiker zich welkom voelt en de automobilist zijn gedrag aanpast.

Met groen kunnen ook de verschillende routes naar het winkelhart geaccentueerd worden, wat de oriëntatie in de stad verbetert. Boomstructuren en/of een sequentie van b(l)oeiende plantvakken kunnen bijdragen aan de herkenbaarheid van routes. Met andere woorden: de hiërarchie van de straten in de stad kan versterkt worden door het toepassen van het juiste en passende groen.

De aanwezigheid van een aantrekkelijke groenstructuur draagt ook bij aan de leefbaarheid en een aantrekkelijk(er) vestigingsklimaat voor bedrijvigheid. Het een aangename omgeving waar personeel en klanten graag zijn, draagt immers ook bij aan productiviteit en verkoop.

Naast het inrichten van een aantrekkelijke gemeentelijke groenstructuur levert het bieden van ruimte aan individuele expressie en vrijheid voor de natuur in het groen een positieve bijdrage aan de duurzame instandhouding van een aantrekkelijke groenstructuur.

De binnenstad van Maastricht kent een hoge dichtheid aan Rijksmonumenten. De historische waarde van deze panden laat zich lang niet altijd beleven met een historische gevel alleen, het zijn vaak ook juist die panden die vergezeld gaan met een markante boom- of groenstructuur die de aandacht trekken van bezoekers. Dit geldt ook voor de stadsmuren. Juist de aanwezigheid van bijzondere muurvegetaties, de positionering langs het stadspark of de Jeker maakt ze interessanter en bezienswaardiger. Dat maakt het Jekerkwartier zo aantrekkelijk. Ook het ogenschijnlijk spontane karakter van de groenstructuur draagt hieraan bij. Dit staat in contrast met de strak geregisseerde groenstructuur van bijvoorbeeld een Plein 1992 en het Herdenkingsplein waar de groenstructuur weliswaar ondersteunend is aan de architectonische waarde van het geheel, maar waarbij mensen in zijn algemeenheid niet lang vertoeven. Op dit soort plekken kan groen een middel zijn om de openbare ruimte te veraangemen zodat omwonenden zich de ruimte daadwerkelijk gaan toe-eigenen en zich ermee gaan identificeren.

2.5 Conclusie

Kwalitatief groen in de stad heeft een positief effect op verschillende aspecten. Het is lastig om de baten van groen kwantitatief in beeld te brengen, omdat het vaak gaat om indirecte positieve effecten zoals gezondheidswinst (o.a. minder hittestress, meer beweging, sociale contacten). Doordat de baten van groen niet direct tastbaar zijn, delft groen vaak het onderspit bij verschillende ruimtelijke belangen, zoals bijvoorbeeld parkeren of de ondergrondse ligging van kabels en leidingen. Ondanks dat de kwantitatieve winst van vergroenen moeilijk kan worden gevat, is het ontzettend belangrijk om in te zetten op vergroenen. Wanneer dit niet gebeurt leidt dit uiteindelijk tot hogere (zorg)kosten en maatschappelijke problematiek (minder/geen sociale controle op straat, minder sociale contacten onder buurtbewoners: mensen kijken niet naar elkaar om, etc.). Voorbeelden hiervan zijn onder meer dat door hittestress bepaalde buurten onleefbaar kunnen worden of dat door het gebrek aan groen de sociale cohesie in een buurt steeds verder achteruit gaat. De vergroeningsopgave vraagt van ons dat we kritisch kijken naar de positie (letterlijk en figuurlijk) van kabels en leidingen in de ondergrond en hun grote beperkende factor op de aanwezigheid van robuust groen in stedelijk gebied.

Belangrijk bij vergroenen is dat groen wordt toegepast dat aansluit bij de identiteit en karakteristieken van de verschillende buurten, straten, plekken en pleinen in de stad. Soms is een middel als geveltuinen of gevelgroen (speldenprik) passend en zou de aanleg hiervan gestimuleerd moeten worden, maar in andere gevallen is robuuster openbaar groen in de vorm van bomen meer op zijn plaats. Het volgende hoofdstuk gaat in op vergroeningsmogelijkheden voor de gemeente Maastricht voor de verschillende ruimtelijke typologieën in het centrum.

Hoofdstuk 3

Groene kansen openbare ruimte

3 Groene kansen openbare ruimte

Nu de te bereiken doelen bekend zijn is, zeker in het licht van de laatste in hoofdstuk 2 beschreven doelstelling, belangrijk dat groen daadwerkelijk bijdraagt aan het versterken van de aantrekkelijkheid en de identiteit van het centrum. Daarom is per ruimtelijke typologie / structuur die op basis van historische-stedenbouwkundige-landschappelijke-gebruiks-kenmerken is onderscheiden aangegeven of en op welke passende wijze vergroening mogelijk is. Aan de orde komen de volgende typologieën / structuren die in samenspraak met de gemeentelijke afdelingen 'Beleid & ontwikkeling – groen, natuur, landschap & water' en 'Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit' zijn onderscheiden:

- 3.1 De (stads)parken
- 3.2 De pleinen
- 3.3 De aanloopstraten
- 3.4 De singels
- 3.5 De centrumstraten binnen en buiten de 13e-eeuwse stadsomwalling
- 3.6 De groenblauwe dooradering van Maas en Jeker
- 3.7 De stadsmuren
- 3.8 De groene pareltjes
- 3.9 De binnenterreinen

Op de kansenkaart is per typologie / structuur de vergroeningsmogelijkheden weergegeven. Op de kaart is onderscheid gemaakt in bestaand en nieuw groen. In 3.1 tot en met 3.9 is de groene ruimtelijke karakteristiek van elke typologie / structuur geschetst en zijn vervolgens per typologie / structuur de passende groene kansen benoemd. Tot slot van dit hoofdstuk is in paragraaf 3.10 voor elke buurt binnen het centrum van Maastricht bondig de huidige groensfeer geschetst met daarbij de kansen voor vergroening. De indeling van de buurten is gebaseerd op de 7 buurten (thuisinmaastricht). In overleg met de gemeentelijke afdelingen 'Beleid & ontwikkeling – groen, natuur, landschap & water' en 'Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit' zijn nog enkele onderverdelingen aangebracht om zo recht te doen aan de verschillende ruimtelijke sferen die bestaan binnen de 7 hoofdbuurten.

**Kaart is concept. Behoeft nog
laatste afstemming**

Toekomstig tracé
Maasboulevard

Legenda

- Stadsbomen
- Pleinen
- Duurzaam behouden
- Duurzaam behouden - versterken
- Aanvoertstraten naar Herge (bevochtigd)
- Boomstructuur nieuw - wegen
- Boomstructuur duurzaam behouden - wegen
- Boomstructuur nieuw
- Boomstructuur versterken
- Boomstructuur duurzaam behouden
- Boom nieuw
- Boom duurzaam behouden
- Bivonderpark / park nieuw
- Bivonderpark / park versterken
- Bivonderpark / park duurzaam behouden
- Bivonderpark (gevoelbaar eigenaarschap)
- Bivonderpark (privé)
- Bivonderpark nieuw
- Bivonderpark versterken
- Bivonderpark duurzaam behouden
- Waterloop / water
- Groen versterken
- Eerste stadswaaiing / 1e versterking / stadswaaiing bestaand / versterken
- Tweede stadswaaiing
- Park in ontwikkeling
- Verbinding over Maas voor fietsen / voetgangers - versterken
- Verbinding over Maas voor fietsen / voetgangers - nieuw
- Beschermde doorgang
- Groen plangebied

3.1 De (stads)parken

De grote stadsparken van Maastricht zijn het Stadspark, het Frontenpark en het Griendpark. Het Polverpark en het Charles Eyckpark zijn twee kleinere parkgebieden.

Stadspark Maastricht

Door de eeuwen heen heeft het stadspark verschillende verschijningsvormen gehad. Het park is ook niet in een keer ontstaan en ontworpen. Uiteindelijk is een park ontstaan dat grotendeels is aangelegd in Engelse landschapsstijl. Dit is het park zoals we dat tegenwoordig nog grotendeels kennen. Naast bomen, boomgroepen, gazons, slingerende paden en waterpartijen wordt de sfeer in het park ook in grote mate bepaald door de aanwezige vestingwerken. De laatste uitbreiding van het park vond in 2015 plaats toen het park is uitgebreid met een deel van het terrein van de voormalige Tapijnkazerne.

Het park zelf is prachtig. Behoud staat hier voorop. Wensen hebben betrekking op het verbeteren van de groene relaties met de omgeving. Via de Jeker staat het stadspark in verbinding met het schilderachtige Jekerdal. In ecologisch opzicht alsook voor wandelaars en fietsers is het belangrijk dat deze verbinding verbeterd wordt. Hopelijk kan met de aanstaande reconstructie van het Kennedybrugtracé hier op worden ingespeeld. Daarnaast is het verbeteren van de groen relatie belangrijk aan de zijde van het Villapark. Deze wijk heeft een grote groene verbondenheid met het stadspark. De realisatie van de Wilhelminabrug heeft helaas geleid tot een grote verstoring van deze relatie. Ook hier kan hopelijk met de reconstructie van het Kennedybrugtracé iets aan gedaan worden.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Koesteren en in stand houden stadspark.
- Verbeteren relatie Jekerdal – Stadspark alsook verbeteren groene verbondenheid met de wijk Villapark.

Frontenpark

Het Frontenpark is een stadspark aan de rand van het centrum waar natuur en cultuurhistorie samen een prachtige parksfeer creëren. In tegenstelling tot het meer aangeharkte Stadspark is het groen weelderiger, natuurlijker. In het Frontenpark leven veel (beschermde) diersoorten waaronder de muurhagedis en hazelworm. Op de vestingwerken groeien bijzondere muurplanten. De cultuurhistorie vormt een prachtig decor en komt voor in de vorm van de vestingwerken, industrieel erfgoed en de Zuid-Willemsvaart, maar ook in de vorm van jonger erfgoed zoals de behouden 'krul', een voormalige afslag van de oude Noorderbrug. In het Frontenpark is het wel van belang dat ten alle tijden de balans tussen natuur en cultuur in stand wordt gehouden. Natuur en cultuur gaan prima samen, maar de vestingwerken zijn geen puur natuurgebied. Op lange termijn (na 2030) zal woningbouw plaatsvinden op de huidige parkeerplaats in het Frontenpark. Voor de beleving van zowel het natuurpark als de vestingwerken is het belangrijk dat de woningbouw op harmonieuze wijze wordt ingebed.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- In stand houden balans natuur – cultuur.
- Harmonieus inbedden woningbouw na 2030.

Griendpark

Het Griendpark is een grote, open grasvlakte langs de oever van de Maas. Door de onderliggende parkeergarage en een bergbezinkbassin is op het gebied van opgaand groen niet veel mogelijk. Het overzien van het park met uitzicht op de Maas en de gebouwen aan de overzijde is enerzijds een kwaliteit. Anderzijds is hierdoor het gehele park in een oogopslag te overzien, zijn er weinig verrassende doorzichten en oogt de grasvlakte ook wel desolaat. Het gras is daarbij vaak zompig, wat het betreden ervan niet stimuleert. De uiterste hoeken van het park fungeren als ontmoetingsplekken. In het zuiden zijn dit de trappen en in het noorden zijn dit de skatebaan en omgeving.

Paden voeren langs de parkranden. Aan de Franciscus Romanusweg fraai onder beukenbomen. Aan de Maaszijde over een boulevardachtig pad dat niet goed tot zijn recht komt doordat meerdere bomen niet goed groeien alsook doordat fysiek contact met de Maas nergens mogelijk is vanwege de ruderaal begroeiing van de Maasoever over de gehele lengte van het park.

Gezien de onderliggende parkeergarage en bergbezinkbassin zijn de mogelijkheden voor ingrepen hier beperkt. Wel verdient het aanbeveling om (het onderhoud van) de speelplek te verbeteren. Bij de goed bezochte trappen aan de zuidkant van het park vormen de scherfachtige groenperken weinig structurerende snippers en zal een robuuster plantvak beter tot zijn recht komen.

Meeliftend op de routevorming die gaat veranderen met de ontwikkeling van Limmel aan de Maas dient de beleving van het pad langs de Maas versterkt te worden. Dit door de groeiomstandigheden van de bomen te verbeteren of een nieuwe duurzame boomstructuur te voorzien. Daarnaast kan een natuurlijke trappartij naar het water halverwege het park hieraan bijdragen.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Verbeteren beheer en onderhoud huidig groen.
- Verbeteren speelvoorziening.
- Optimaliseren grasveld; is vaak zompig.
- Robuuster groen bovenaan bestaande trappen.
- Realiseren contact met het water van de Maas door de oevers halverwege park toegankelijk en uitnodigend te maken.
- Verbeteren groeiomstandigheden bestaande bomen langs de Maas of, als dat niet voldoende is, vervangen bomenstructuur en optimaliseren ondergrondse groeiomstandigheden.

Polverpark

In het hart van Maastricht is het terrein van de voormalige zorginstelling Klevarie omgevormd tot het Polverpark, een groen autoluw woongebied. Er is een parkachtige omgeving gecreëerd waarbij het groen vanuit het nabijgelegen stadspark is voortgezet in het gebied. Bestaande groene en historische kwaliteiten (waaronder de tweede stadsomwalling) zijn opgenomen in het plan. Hoewel de bewoners voordat ze er gingen wonen zich bewust waren van het autoluwe karakter is toch een spanningsveld ontstaan doordat meerderen de paden veelvuldig met de auto wensen te gebruiken. Belangrijk is om de autoluwe doelstelling overeind te houden.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Behouden van het groene autoluwe karakter.

Charles Eyckpark

Het Charles Eyckpark is eind jaren negentig aangelegd op een deel van het terrein van de aardewerkfabriek Société Céramique. Het langs de Maas gelegen park is vernoemd naar de kunstenaar Charles Eyck. De oostelijke begrenzing wordt gevormd door de wijk Céramique. Het park bestaat uit drie delen. Een zacht glooiend gazon rondom de waterpartij nabij Café Zuid, een grindvlakte met boomgroepen waarvan enkele in betonnen plantenbakken zijn geplaatst en het zuidelijke deel met boomgroepen in en verharding van straatbaksteen.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Hoewel de driedeling de bedoeling was in het ontwerp verdient het aanbeveling om het groene tapijt in het gehele park door te zetten, waardoor een veel krachtigere groene parkzone ontstaat, waarbij het groene karakter van de oevers tot aan de bebouwing van Céramique reikt.

Vrijthof

Referentiebeeld waterelement Mark (Abdij van Averbode)

Referentiebeeld kiosk (Munsterplein Roermond)

3.2 De pleinen

De pleinen die we onderscheiden in het centrum zijn het Vrijthof, het Onze Lieve Vrouweplein, de Markt, Plein 1992 en het Stationsplein.

Vrijthof

In de geschiedenis heeft het Vrijthof meerdere gedaantewisselingen ondergaan. Zo ligt het plein nu meters hoger dan in de Romeinse tijd. Het huidige Vrijthof is een open plein met een krachtige groenstructuur van bomen aan de randen met daarachter prachtige pleinwanden en de nodige terrassen. Het bomencarré is onderbroken ter plaatse van de St. Servaas en St. Jan waardoor schitterend zicht is op deze kerken. Ook de hoofdwacht staat in het zicht, waarbij deze opvallend geflankeerd wordt door twee solitaire bomen.

Uiteraard is het van groot belang om de op het plein aanwezige bomenstructuur duurzaam in stand te houden en deze te vrijwaren van evenementen zodat geen beschadigingen optreden aan dit groene kapitaal.

Nogal verlaten staat de kiosk op het plein. Nu moet deze verplaatsbaar zijn in verband met de vele evenementen. Op het Munsterplein te Roermond is te zien dat een fraai vormgegeven en met groen aangeklede kiosk een grote meerwaarde vormt op een dergelijk monumentaal plein. Raadplegen van de historie leert dat de voorlopers van de huidige kiosk op het Vrijthof konden wedijveren met de kiosk van het Munsterplein. Vanuit dit gegeven en in het kader van deze vergroeningsopgave is het creëren van verplaatsbaar kleurrijk groen rondom de kiosk een kans.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden boomstructuur.
- Introduceren van verplaatsbaar kleurrijk groen i.r.t. het opwaarderen van de kiosk.

Markt

De historische beschrijving van het groen leert dat de straten in de oude middeleeuwse stad geen bomenstructuur kenden in de vorm van bomenrijen. Op basis hiervan en het historische gegeven dat de 13e-eeuwse stadsomwalling ooit over de Markt liep is bij de herinrichting van de Markt gekozen voor een lommerijker deel buiten de 13e-eeuwse omwalling (noordwestzijde, richting Boschstraat) en een 'harde', stenige ruimte aan de zuidzijde. Het stadhuis staat hierbij te pronken op het plein.

Passend binnen deze ruimtelijke kwaliteiten, zijn er mogelijkheden om een deel van de vergroeningsdoelen op de Markt te realiseren. Uiteraard moeten daarvoor nadere studies plaatsvinden maar groene kansen kunnen gekoppeld worden aan het weer terugbrengen van het ooit aanwezige cachet bij de standbeelden op de Markt. Meer concreet behelst dit:

- Het opwaarderen van de omgeving van het Mooswief (inclusief er voor zorgen dat deze fontein het altijd doet). De oude foto waarbij het Mooswief tussen de groenten stond alsook de visualisatie dienen daarbij als inspiratie.
- Het realiseren van een groter groenperk rondom het standbeeld van Minckeleers. Het verleden terugbrengen is niet de bedoeling, maar de oude foto laat zien dat het beeld vroeger in een fraai perk lag. Een hedendaagse vertaling hiervan zou passen bij het lommerrijke karakter.

Daarnaast zou het toevoegen van een enkele boom bij het stadhuis het beeld van het stadhuis op de Markt kunnen versterken. Net zoals dat geldt voor de bomen naast de hoofdwacht, die met de hoofdwacht een krachtig ensemble vormen. Maar ook hiervoor geldt dat nadere studies hiervoor eerst verricht zouden moeten worden.

Gezien de gewenste openheid i.r.t. de historie zijn er in het kader van het tegengaan van hittestress aan groen gerelateerde mogelijkheden zoals het realiseren van een waterplein dat verkoeling brengt. Een prachtig voorbeeld hiervan is het waterplein op Place de la Bourse in Bordeaux. Dichterbij huis is het waterplein bij de Abdij van Averbode hiervan een schitterend voorbeeld.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter

- Verbeteren standplaatsen bestaande bomen. Met name aan de noordzijde lijken enkele bomen niet in optimale conditie.
- Groene kansen koppelen aan brengen van meer cachet aan de (omgeving van de) standbeelden.
- Waterplein als kans voor verkoeling waarbij zichtlijnen op de historische gevels niet in het geding komen.

Mooswief als inspiratie

Onze Lieve Vrouweplein

De bomenstructuur op het Onze Lieve Vrouweplein is belangrijk voor de herkenbaarheid en de identiteit van het plein. Onder de bomen zijn terrassen gevestigd, waar het door de schaduw prettig vertoeven is. De maat en schaal van dit plein is, in vergelijking tot de Markt en het Vrijthof kleiner en de sfeer is dan ook een stuk intiemer. Toch is de intimiteit niet alleen een gevolg van de kleinere afmetingen van het plein, maar juist ook een gevolg van de bomenstructuur die als het ware een dak vormt boven het plein. De onlosmakelijk met het plein verbonden bomen dienen behouden te blijven. Uiteindelijk hebben ook bomen niet het eeuwige leven, daarom is het nodig om een strategie klaar te hebben hoe om te gaan met het vervangen van een boom (of meerdere) door meteen volgroeide exemplaren mocht dat nodig zijn. Wellicht zouden in dit verband de bomen nu al ergens gereserveerd moeten worden.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter

- De bomen op het plein moeten duurzaam in stand gehouden worden.
- Strategie vervanging bomen door volgroeide exemplaren mocht dat nodig zijn.

Plein 1992

Het plein heeft een fraaie afmetingen tussen zorgvuldig vormgegeven pleinwanden. Blickvangers vormen Centre Céramique en de Hoge Brug over de Maas. Aan de zijde van de Bordenhal wordt het plein geflankeerd door opgaand groen. Conform het ontwerp stonden hier eerder platanen in plantenbakken. Vanwege de onderliggende parkeergarage en de beperkte ruimte in de plantenbakken is het niet mogelijk om deze groot uitgroeiende bomen in de beperkte ruimte een goede groeiplaats te geven. Daarom zijn de bomen vervangen door bomen die minder groot worden. Dit is begrijpelijk, maar het is wel zo dat het nieuwe maar gezien de omstandigheden realistische groen nooit voldoende massa krijgt in relatie tot de pleinruimte. Door het open karakter van het plein en de ligging vlak bij de Maas, waait het vaak hard. Op hete dagen is dit prettig, maar dan is het vanwege de zon ook vaak weer te heet. Al met al is het plein geen optimale verblijfsruimte. Vanwege de geschetste opbouw van het plein zijn de mogelijkheden om hier met groen aan bij te

dragen ook beperkt. Een wandelend parkbos zoals het tijdelijke Park Urbana dat in 2016 een succes was op het Schouwburgplein te Heerlen is een nader te onderzoeken vergroeningsmogelijkheid voor deze plek, waarbij het dus mogelijk is om dit parkbos door de gemeente te laten reizen. Wellicht is wel een combinatie mogelijk met een evenement op de Markt of Vrijthof. Op Plein 1992 is het daarnaast mogelijk om grootser uit te pakken met de bloembakken die nu langs de langs de appartementenwand geplaatst zijn. Het plaatsen van veel meer bloembakken in bijvoorbeeld een strak op het plein geënt ritme geeft een groen gebaar dat past bij de omvang van het plein.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Kans wandelend parkbos onderzoeken.
- Bloembakken aanvullen in een bij het plein passend ritme, waarbij een gebaar wordt gemaakt dat past bij de maat en schaal van het plein.

Stationsplein

In de huidige situatie heeft het plein niet de uitstraling die verwacht wordt bij één van de ontvangstplekken van een stad. Om het Stationsplein meer cachet te geven heeft de gemeente Maastricht enkele jaren geleden al ontwerpen laten opstellen. De visualisatie geeft het gewenste (groene) beeld weer. Voor de uitstraling van het plein en de stad is het belangrijk dat de bedachte plannen tot uitvoering komen.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Realiseren van de bedachte ontwerpplannen.

Aanloopstraten naar Hartje binnenstad

3.3 De aanloopstraten

De kansenkaart laat de aanloopstraten zien. Voor de aanloopstraat Brusselsestraat/Grote Gracht is een beeldende uitwerking gemaakt om de gewenste groensfeer te verduidelijken. Voor de overige aanloopstraten is zijn de kansen vooral tekstueel geduid.

Aanloopstraat Brusselsestraat – Grote Gracht

De entree van de Brusselsestraat bij het Koningin Emmaplein oogt van ver af uitnodigend door de aanwezige grote bomen die overigens verwijzen naar de hier ooit aanwezige stadspoort. Onder de bomen staan vele auto's geparkeerd die de (groen)beleving op maaiveld niet ten goede komen. De entree zou een uitnodigender karakter kunnen krijgen door een betere balans tussen groen en parkeren.

Verderop in de straat zijn op enkele plekken bomen aanwezig. Deze solitaires verrijken het straatbeeld waarin fraaie gevels elkaar opvolgen. De op meerdere plekken geparkeerde auto's dragen niet bij aan een verrijking van het straatbeeld. Auto's die komen en gaan dragen ook niet bij aan een ontspannen langzaam verkeersroute richting Hartje Binnenstad. Vergroening in de vorm van solitaire bomen met al of niet onderbeplanting en een ontspannen route kunnen hier hand in hand gaan. Hierbij moet er wel de bereidheid zijn om hiervoor parkeervakken om te vormen tot fraaie groene plekken in de straat.

In de Grote Gracht is geen opgaand groen aanwezig, terwijl het straatprofiel dit op enkele plekken toe zou laten. Net zoals in de Brusselsestraat zijn hier kansen aanwezig voor een groenere, ontspannen route waarin de auto minder dominant is. Hierdoor ontstaat een groener straatbeeld dat aansluit bij de levendige ondernemende sfeer in deze straat en deze sfeer ook kan versterken.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomen aan entree.
- Verbeteren, vergroenen van de entree onder de bomen.
- Solitaire bomen behouden.
- Op doordachte plekken toevoegen van bomen met onderbeplanting.

Boschstraat

Referentiebeelden

Capucijnenstraat - Statenstraat

Referentiebeelden

Calvariestraat - Kommel - Keizer Karelplein

Referentiebeelden

Sfeerbeeld/ impressie Calvariestraat - vergroenen entree Polverpark

Boschstraat

Het noordelijke deel van de Boschstraat heeft bewust een stenig en hard karakter waarin de wanden van de voormalige fabrieksgebouwen prominent aanwezig zijn. Op deze wijze wordt de poort tot het 'industriële' Sphinkwartier benadrukt. Deze industriële sfeer kan krachtiger worden door het toepassen van wilder-/ruderaal groen dat als eerst verschijnt op verlaten bedrijventerreinen. Een kans hiervoor is er bij de fietsparkeerplaats voor de muziekgieterij. Hoewel recent gerealiseerd zou bekeken kunnen worden of met verschillende bomen, grassen een meer tot de verbeelding sprekende groene inrichting kan worden gecreëerd waarbij de bestaande mural alsook de gevel van de Muziekgieterij beter tot hun recht komen. Dit wildere groen komt deels ook terug op het plein voor het Eiffelgebouw. Aan de overzijde zou het kleine park naar het Bassin passend binnen dit industriële karakter juist een kruidiger, wilder karakter kunnen verdragen. Daar waar het Sphinkwartier overgaat in het Boschstraatkwartier en het Statenkwartier verandert het karakter van de weg. Aan één zijde is een bomenstructuur aanwezig en de bestrating bestaat uit kasseien. Daarnaast verandert hier het gevelbeeld. De straat heeft hier bijna een pleinachtig karakter door het brede profiel. Na de kruising met de Maagdendries versmalt het profiel. Ter hoogte van de Sint Matthiaskerk wordt het straatprofiel weer breder en opent de straat zich richting de Markt.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Groene accenten langs de Boschstraat binnen het Sphinkwartier waar nodig een binnen de industriële karakteristiek meer passende 'wilderere' inrichting geven.
- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuur Boschstraat.

Capucijnenstraat - Statenstraat

Het noordelijkste deel van de Capucijnenstraat is alleen voor fietsers en voetgangers toegankelijk, waardoor de rest van de straat relatief autoluw is (m.u.v. bewoners). Door de afwezigheid van groen is het noordelijke deel van de straat versteend. In het gedeelte van de straat ter hoogte van de voormalige brandweerkazerne staan bomen die het straatbeeld veraangemen. Ook het terras en het bijbehorende particuliere groen bij de brandweerkazerne draagt hier aan bij. Richting Hartje Binnenstad heeft de straat vanwege het smalle straatprofiel en de relatief hoge bebouwing een intieme sfeer. Bomen ontbreken hier. Het aanwezige particuliere gevelgroen zorgt voor welkome groene accenten in het intieme maar versteende straatbeeld. Om het straatbeeld verder te vergroenen is een pilotproject gelanceerd, in de vorm van moestuinbakken. De Statenstraat kent enkele fraaie panden, maar in het

oog springt vooral het aanwezige laad- en losdock. Het vergroenen van dit 'dock' en/of goed gepositioneerd opgaand groen zou het straatbeeld verbeteren.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Verder inzetten op gevelgroen.
- Op termijn: meer ruimte voor opgaand groen waarvoor ruimte kan worden gecreëerd ten faveure van een aantal langsparkeervakken.

Calvariestraat – Kommel – Keizer Karelplein

Hoewel hier geen stadspoort aanwezig was fungeren de grote bomen aan het begin hier ook als entree. Vanwege de breedte en de vele parkeervakken is de entree op maaiveld minder krachtig en vanwege de wegbreedtes heeft het geheel een voor de auto bedachte inrichting. De Calvariestraat heeft eveneens een autogerichte uitstraling vanwege de asfaltverharding en het ontbreken van groen. Hierdoor wordt de straat niet ervaren als een ontspannen aanloopstraat richting het centrum. Kansen om met groen een meer ontspannen route te creëren zijn er wel. Dit dan wel meer in de vorm van groene blikvangers langs, naast de straat. Een eerste groene blikvanger vormt het park rondom het beeld van Charles Ruijs de Beerenbrouck. In potentie zijn meerdere groene blikvangers langs de straat mogelijk. Allereerst in het pleintje dat recent is aangelegd bij de entree vanuit de Calvariestraat richting het Polverpark. Helaas is hier alleen de verharding gerealiseerd, maar is de boom niet geplant. Daarnaast wordt met de herontwikkeling van het klooster Calvariënberg de zijde aan de Calvariestraat vergroend. Het verdient daarbij wel aanbeveling om voor een grotere boomsoort te kiezen dan de artist impression nu laat zien zodat de bomen daadwerkelijk gaan meedoen in het straatbeeld. Een subtiele groene blikvanger vormt de boom die vanuit de Abstraat zichtbaar is in de Calvariestraat.

Op het einde van de Calvariestraat is er zicht op een monumentaal gebouw met een geheel verhard particulier voorplein. Hier zou een boom/boomgroep een prachtig ensemble kunnen vormen met dit monument en zo een groene parel kunnen vormen op de hoek van de Calvariestraat en Kommel. Op de Kommel vormen de platanen en het vergroende plein voor het Kruissherenhotel een fraaie groene plek. Op de hoek van de Kommel met de Brusselsestraat is er de kans om een groen accent te realiseren zoals eerder verbeeld op pagina XX. De opeenvolging van groene blikvangers, accenten zet zich door richting de Oude Tweebergenpoort en het Keizer Karelplein. Dit in de vorm van de boom die de splitsing van wegen markeert en het daar aanwezige terras verrijkt, het Keizer Karelplein met de daarop aanwezige bomen, de krachtige solitaire boom op het daarna volgende pleintje met terras en tot slot in de vorm van het met bomen omringde Vrijthof.

Tongersestraat - Bouillonstraat - Papenstraat

Referentiebeelden

Sint Hubertuslaan - Sint Pieterstraat - Cortenstraat

Referentiebeelden

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomen aan entree.
- Verbeteren, vergroenen van de entree onder de bomen.
- Koesteren bestaande groene blikvangers langs de route.
- Realiseren (waar nodig in overleg met particulieren) van nieuwe passende groene blikvangers, accenten langs de route.
- Behouden groene plek voor Kruisherhotel.
- Vervangen huidige bomen Keizer Karelplein door een groter formaat boom wanneer de huidige bomen aan vervanging toe zijn.

Aanloopstraat Tongersestraat – Bouillonstraat – Papenstraat

De Tongersestraat heeft een entree die opvallend gemarkeerd wordt door grote bomen. Deze verwijzen net als bij de entree van de Brusselsestraat naar de ooit hier aanwezige stadspoort. Onder de bomen, op maaiveld oogt de entree minder fraai. Oorzaken zijn de asfaltverharding, de behoorlijke wegbreedte en de vele geparkeerde auto's.

Ter hoogte van het Aldenhofpark wordt het straatbeeld mede bepaald door de parksfeer die is over de weg doorgetrokken in het Polverpark. Iets verder door is de straat verfraaid met bomen. Bij de splitsing van de Tongersestraat en de Kakeberg is een prachtig plekje aanwezig, waar een klein terras gevestigd is. Enkele grote bomen dragen sterk bij aan de intieme sfeer. Richting de Ezelmarkt is geen opgaand groen aanwezig, terwijl dit kan daar waar het straatprofiel verbreedt. Een groener straatbeeld met minder parkeren zal de ruimtelijke kwaliteit versterken voor de bewoners en ook passen bij de sfeer die mede wordt bepaald door de horecazaken. Gevelgroen draagt op plekken bij aan een groener straatbeeld, waarbij wel opgemerkt moet worden dat op sommige plaatsen het toegepaste hechtende groen dan weer niet goed is voor de monumentale gevels.

De Bouillonstraat en Papenstraat kennen een smal profiel. Openbaar groen in de straat is hier niet mogelijk. Wel is op enkele plekken gevelgroen aanwezig dat past in de sfeer van de straat. Een fraai parkje ligt op de hoek van de Kanunnikencour. Een groene kans ligt aan de overzijde, waarbij met de eigenaar van het gebouw daar bekeken zou kunnen worden of de voorruimte voor dit gebouw van een passender en groener cachet kan worden voorzien.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomen aan entree.
- Verbeteren, vergroenen van de entree onder de bomen.
- Bestaande bomen behouden.

- Op doordachte plekken toevoegen van bomen met onderbeplanting.
- Koesteren bestaande groene blikvangers langs de route.
- Realiseren (in overleg met particulieren) van nieuwe groene blikvangers langs de route.
- In de smalle Bouillonstraat – Papenstraat gevelgroen stimuleren met rekenschap monumentale waarden.

Aanloopstraat Sint Hubertuslaan – Sint Pieterstraat – Cortenstraat

De Sint Hubertuslaan is een statige laan die vanuit het Sint Pieter / Villapark uitkomt in het Stadspark. Vanaf de Prins Bisschopssingel richting centrum wordt de laan aan weerszijden geflankeerd door parkeerplaatsen is het wegprofiel op de auto gericht. Dit komt het lommerrijke karakter van de laan niet ten goede.

Dat de Jeker de route kruist is minder goed beleefbaar, doordat de brug zeer breed is en tevens als parkeerstrook fungeert. De overgang naar de Sint Pieterstraat en daarmee de entree tot de oude vestingstad is herkenbaar doordat de weg versmalt en bomen afwezig zijn. Verder richting Hartje Binnenstad is het profiel van de straat verschillend, met afwisselend bredere plekken, inhammen in de rooilijn of juist een smal straatprofiel. De mogelijkheden voor de strategische plaatsing van passend groen in deze inhammen (al of niet op particulier terrein) is niet benut. Een voorbeeld hiervan is bij de entree van de Molenhof, waarbij ook komend vanuit de Kleine Looierstraat een krachtig groen gebaar niet zou misstaan. Een andere kansrijke vergroeningsplek is het pleintje voor de Oude Minderbroederskerk. Deze plek verdient beter dan de twee zeltogende bloembakken. Een solitaire boom zal hier een krachtig ensemble vormen met de kerk en een boombank waarop mensen even kunnen uitrusten maakt het geheel af.

De Cortenstraat leidt vervolgens richting het Onze Lieve Vrouweplein en passeert daarbij een van de meest gefotografeerde stukjes van Maastricht: de groene gevels van de Koestraat. Hoewel dit type gevelgroen (Wingerd) schadelijk is voor de monumentale bebouwing, draagt het sterk bij aan de sfeer die hier heerst.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuur.
- Realiseren (waar nodig in overleg met particulieren) van nieuwe passende groene accenten langs de route.
- Gevelgroen kan de ruimtelijke karakteristiek versterken, maar het moet dan wel passend groen zijn dat zich verhoudt tot de monumentale gevels en geen schade veroorzaakt.

Wycker Brugstraat / Stationsstraat (Percee)

Wilhelminabrug / Gubbelstraat / Hoenderstraat

Kleine Gracht

Aanloopstraat Hoge Brug

De Hoge Brug is een fiets- en voetgangersverbinding tussen Wyck en Maastricht. Vanaf de brug is fraai uitzicht te verkrijgen over de Maas en beide stadszijden. In Wyck landt de brug aan op Plein 1992 en aan de overzijde landt de brug juist de groene uitloper van het Stadspark. Voor beide gebieden zijn in deze studie eerder kansen benoemd. Voor de brug zelf zijn geen vergroeningsopgave van toepassing.

Aanloopstraat Wycker Brugstraat/Stationsstraat (Percee)

De Stationsstraat en Wycker Brugstraat vormen samen een levendige structuur in Wyck. De structuur wordt vrijwel over de gehele lengte benadrukt door een bomenstructuur. In de Stationsstraat geeft een dubbele boomstructuur in het met keitjes geplaveide middendeel de straat extra cachet. De bloeiende hanging baskets dragen hieraan ook bij. Deze laatste zouden kunnen worden ingeruild voor een krachtig biodivers en bloeiend gebaar in (delen van) de nu verharde middenzone. Hiermee krijgt de Percee daadwerkelijk de Parijse allure waaraan vaak gerefereerd wordt. In de Wycker Brugstraat wordt de bomenstructuur gevormd door bomen in een ritme op de trottoirs. De kracht van deze structuur komt minder tot zijn recht vanwege de veelheid aan gebruik tussen de bomen. Vooral door de vele geparkeerde auto's en fietsen oogt het geheel rommelig. Vanuit de groenstructuur bezien zou een meer terughoudend gebruik van de ruimte onder de bomen voor deze functies gepast zijn.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuur.
- Toevoegen biodivers, b(l)oeiend groen in de middenzone van de Stationsstraat.
- Terughoudendheid in aantal parkeerplaatsen auto's en fietsers in de Wycker Brugstraat.

Aanloopstraat Wilhelminabrug/Gubbelstraat/Hoenderstraat

Hoewel de Wilhelminabrug niet toegankelijk is voor de gewone automobilist (alleen bussen), vormt deze route een drukke verkeersader in de stad. Naast bussen, gebruiken veel voetgangers, (snor)fietsers en scooters deze route van en naar Hartje binnenstad. Voor fietsers en voetgangers is de brug een onaantrekkelijke plek. Dit staat in contrast met het gegeven dat de Wilhelminabrug ooit een fraaie brug was met ornamenten en decoratie. De brug die met het idee van een 'tweede Servaasbrug' was bedacht heeft de Tweede Wereldoorlog echter niet doorstaan en in de wederopbouwperiode is gekozen voor een 'sobere en doelmatige' brug hetgeen leidt tot weinig tot de verbeelding sprekende vormgeving van de huidige brug in deze belangrijke verbinding. Na de aanlanding bij het Mosae Forum splitst de aanloopstraat zich in tweeën: de Gubbelstraat en de Hoenderstraat. De Gubbelstraat is een straat met onder andere achterkantsituaties die gebruikt wordt als route om zo

snel mogelijk naar de Markt te gaan. De Hoenderstraat is een levendige straat dan de Gubbelstraat, doordat hier winkels en ondernemingen zijn gevestigd. De bomen in de straat dragen bij aan de kwaliteit van het straatbeeld. De geparkeerde fietsen vormen gezien de grote hoeveelheid een storende factor in de straat.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Vanuit het idee dat de brug ooit een fraai vormgegeven brug was toevoegen van bloeiende accenten aan de brugrelingen van de Wilhelminabrug, waarmee recht wordt gedaan aan een deel van de sfeer van weleer en een aangename verbinding ontstaat.
- Verzachten van de 'landing' bij Mosae Forum door het vergroenen van de Maaskade (afstemming met Rijkswaterstaat nodig in verband met overstrooming e.d.).
- Aan de zijde van Wyck versterken van de verbinding met Complex door gevelgroen langs dit gebouw te stimuleren.
- Gubbelstraat: Mogelijkheden groen beperkt gezien gegeven dat de straat grotendeels onderkelderd is, maar bestuderen of toepassen van gevelgroen mogelijk is.
- Hoenderstraat: Deel van de hoeveelheid aan geparkeerde fietsen vervullen voor robuuste plantenperken in combinatie met zitelementen. Dit kan echter alleen als er alternatieve stalling voor fietsen is.

Aanloopstraat Kleine Gracht

In de huidige situatie is de Kleine Gracht nog geen volwaardige aanloopstraat, maar in de toekomst, wanneer het voormalige Landbouwbelang is herontwikkeld, wel. Dan vormt de Kleine Gracht de snelste route tussen het voormalige Landbouwbelang en Hartje binnenstad. De Kleine Gracht heeft ogenschijnlijk een rustig karakter hoewel de veelheid aan geparkeerde auto's anders doet vermoeden. In de straat zijn enkele bomen aanwezig. Aan de boomspiegel en aan gesnoeide takken is te zien dat de bomen te weinig ruimte hebben in de straat. Toch dragen ze in positieve mate bij aan het straatbeeld. Met de belangrijker worden toekomstige functie van de straat is het belangrijk om na te denken over het realiseren van meer aangename en duurzame groene plekken in de straat. Een heroverweging van het aantal parkeerplaatsen behoort hier ook bij. Niet alleen vanwege de kansen voor groen, maar ook om voor de langzame weggebruiker een aangename route te realiseren.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Bestaande bomen behouden, groeiplaatsen optimaliseren.
- Toevoegen van bomen met onderbeplanting (duurzame groeiplaats).

De singels

Referentiebeelden

3.4 De singels

Singels Maastricht west

Rondom het centrum van Maastricht zijn majestueuze singelstructuren aanwezig (Statensingel, Hertogsingel, Prins Bisschopsingel) op / langs de voormalige vestingwerken. De singels kennen een boomstructuur met een onderbegroeiing van gras of lage heesters. De boomstructuur benadrukt de belangrijke functie van de wegen. De boomstructuur op de Prins Bisschopsingel is op bepaalde plekken niet optimaal vanwege te beperkt ingerichte groeiplaatsen.

Op de rotondes wordt uitgekapt met b(l)oeiend groen. Op de plaatsen van de voormalige stadspoorten staan waar mogelijk grote bomen in de straten naar het centrum, waarmee is verwezen naar de ooit aanwezige stadspoorten.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Behouden van de boomstructuren langs de singels.
- Behouden rotondes als b(l)oeiende accenten.
- Optimaliseren beheer en onderhoud (of vervangen) onderbegroeiing langs de singels.
- Versterken bomenstructuur Prins Bisschopsingel (meer ruimte voor de bomen!).

Singels Maastricht oost

In Wyck en Céramique is een singelstructuur aanwezig langs de Wilhelminasingel en de Avenue Céramique. De bomenstructuren langs de genoemde wegen versterken de functie van de weg; namelijk hoofdontsluiting van de stad. Op sommige plekken zien de bomenstructuren er wat kwijnend uit, wat waarschijnlijk veroorzaakt wordt door een te kleine groeiplaats. Daarnaast is op de Avenue Céramique sprake van uitval van bomen hoewel deze boomstructuur nog niet zo lang geleden gerealiseerd is.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bomenstructuren langs de singels.
- Optimaliseren beheer en onderhoud onderbegroeiing.
- Versterken bomenstructuur Wilhelminasingel richting de Wilhelminabrug. I.v.m. de brugopgang is dit een uitdagende opgave.

3.5 De centrumstraten binnen en buiten de 13e -eeuwse stadsomwalling

Zoals beschreven in paragraaf 3.2 is bij de herinrichting van de Markt onderscheid gemaakt tussen een lommerijkere inrichting buiten de 13e-eeuwse stadsomwalling die ooit over de Markt liep en een stenigere inrichting binnen de 13e -eeuwse omwalling. Voor de vergroening van de straten is dit eveneens als leidraad genomen. Dit leidt tot het volgende inrichtingsprincipe voor de bomenstructuur in de openbare straten.

- Binnen de 13e -eeuwse omwalling bestaat de bomenstructuur uit solitaire bomen, waarbij het een vereiste is dat de boom een plek (ruimte, hoek gebouw, gebouw) sterker maakt, accentueert. Daarnaast is het een vereiste dat een duurzame standplaats voor de boom kan worden gerealiseerd. Op de kansenkaart zijn enkele plekken aangeven waar de bovengrondse ruimte voldoende is. Nadere studie moet uitwijzen of er voldoende ondergrondse ruimte is om de boom een duurzame groeiplaats en daarmee toekomst te geven.
- Buiten de 13e -eeuwse omwalling kan een boomstructuur naast solitaire bomen (veelal is hier ook niet meer mogelijk vanwege boven- en ondergrondse ruimte) ook bestaan uit bomenrijen in die straten waar dat mogelijk is. Op de kansenkaart zijn de kansen hiervoor inzichtelijk gemaakt.

Maasoevers

Referentiebeelden

3.6 De groenblauwe dooradering

Door het centrum van Maastricht stroomt zeer prominent de Maas. Daarnaast vormt de Jeker een kleinere maar eveneens belangrijke groenblauwe structuur.

Maasoevers

Maastricht is onlosmakelijk verbonden met de Maas. Dit in de vorm van de lasten van de rivier met wateroverlast tot gevolg maar zeer zeker ook de lusten. Vanaf de doorwaadbare plek, tot handels- en industriekades. De Maas met de Maastrichtse torens siert ook menig schilderij en tegenwoordig menig foto van de stad. Ook zorgt de rivier voor verkoeling.

Toch is de ruimtelijke en daarmee ook de menselijke verbondenheid van de stad met de Maas niet overal optimaal.

Wordt voor het centrum de westoever van zuid naar noord beschouwd dan valt als eerste op dat de Maasboulevard het stadspark van de Maas afsnijdt. Oplossingen zijn hier niet snel mogelijk. Al zou het helpen om op deze specifieke plek, een afwijkend karakter te geven van een weg door het park. Ter hoogte van het centrum is met de ondertunneling van de Maasboulevard de binding van het centrum met de Maas zeer sterk verbeterd. Verbeteringen zijn hier wel mogelijk door de kades op bepaalde plaatsen te vergroenen zoals bijvoorbeeld tussen Mosae Forum en de trappen. Daarnaast zou bekeken moeten worden of stenige lage kadeniveau vergroend kan worden, waardoor dit lage kadeniveau aantrekkelijker wordt. Met de (her)ontwikkeling van de locatie Landbouwbelang ontstaat hier de mogelijkheid om het industriële karakter van de loskades met behoud van de laad- en loskranen te behouden. Weelderig, wilder groen dat refereert aan op (verlaten) industrieterreinen voortkomend ruderaal groen is belangrijk om dat karakter kracht bij te zetten.

Wordt de oostoever van zuid naar noord bekeken dan is er ter hoogte van het Bonnefantenmuseum een mogelijkheid om de trappen die op de Maaspuntweg uitkomen als het ware over de weg te trekken en op natuurlijke wijze door te zetten in de oever, waarmee de verbondenheid tussen stad en rivier hier wordt versterkt. Ter hoogte van het Charles Eyckpark wordt de groene beleving van oever en park versterkt met de eerder in paragraaf 3.1 voorgestelde verbetering van dit parkgebied.

Tussen de Maaspunttoren en de trappen aan het begin van het Griendpark wordt de sfeer grotendeels bepaald door het karakteristieke Wyck met prachtig uitzicht over

de Maas en het silhouet van Maastricht. Ter hoogte van het Griendpark dient zoals vermeld in paragraaf 3.1 het pad langs de Maas opgewaarderd te worden.

Belangrijk is om de Maasoevers ook in de lengte richting te bezien. Zo kan over beide oevers een prachtige wandeling (of fietstocht) langs het water ontstaan. In het oosten vanuit het buitengebied door het stadspark, over de vergroende lage kade naar de groene industriekade bij het landbouwbelang en vervolgens via het sluisje naar het gebied ten noorden daarvan of via Het Bassin naar het Frontenpark.

In het westen komende vanaf het Gouvernement door het Charles Eyckpark en Wyck via het wandelpad langs de Griend naar Limmel.

Naast het volgen van de oevers zou het voor onder meer de leefbaarheid en gezondheid goed zijn als ter hoogte van het centrum een aantrekkelijk Rondje Maas kan worden gelopen of gefietst. Naast het verbeteren van de oevers zoals voorgesteld is het daarvoor belangrijk om aangename oversteken over de Maas te maken. In het noorden zijn eerder ideeën ontwikkeld voor het gebruiken van een vergroende spoorbrug hiervoor. Uiteindelijk komt hier een nieuwe brug die deze functie kan vervullen. In het zuiden is de Kennedybrug een belangrijke schakel in het Rondje Maas. Momenteel is het vanaf de oevers echter niet eenvoudig om op het niveau van de brug te komen. Wellicht dat in het project Kennedybrugtracé hiervoor oplossingen worden aangedragen.

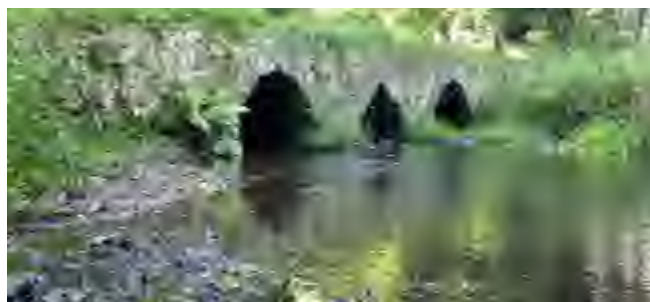
Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Pleksgewijs vergroenen kade t.h.v. Mosae Forum, alsook het lage kadeniveau.
- Inzetten van weelderig groen bij het Landbouwbelang als versterking van het industriële karakter (e.e.a. af te stemmen met ontwikkeling Landbouwbelang).
- Bij Bonnefantenmuseum een plek creëren waar verbondenheid stad en rivier wordt versterkt.
- Zie voorstellen verbeteringen Charles Eyckpark en Griendpark
- Invullen 'missende schakels' in rondje Maas (nieuwe brug, verbinding oevers met Kennedytracé).

Jeker als groenblauwe ader door de stad

Referentiebeelden

Jeker als groenblauwe ader door de stad

De Jeker stroomt in verschillende vertakkingen door het zuidwestelijke deel van de oude binnenstad. Doordat het riviertje veelal overkluist is en via achterterreinen stroomt, is deze niet overal beleefbaar. De Jeker openbaart zich maar enkele keren, zoals bij de Bisschopsmolen of de Verwerhoek. Van oudsher is de Jeker een structurend element in het centrum, waarvan het water voor verschillende doeleinden (functies) is gebruikt. Nu biedt de loop van de Jeker een grote kans om een fraaie, groenblauwe ader in het centrum te ontwikkelen. Door het vergroenen van de kades en bedding en het vergroten van de zichtbaarheid van het water, verbetert ondermeer de beleefbaarheid en de ecologische waarde. In dit licht bezien moet ook gekeken worden naar het creëren van betere condities voor het laten groeien van (zeldzame) muurflora.

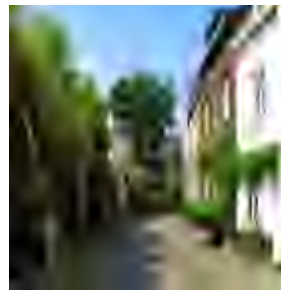
Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Verbeteren beleefbaarheid en zichtbaarheid Jeker. Dat kan bijvoorbeeld door het creëren van zichtvensters of verwijzingen naar het water op plekken waar de Jeker overkluist is of verborgen achter bebouwing.
- Verfraaien (in samenwerking met het Waterschap Limburg) van het tracé Jeker door het vergroenen van kades/bedding.

De stadsmuren

3.7 De stadsmuren

In het centrum zijn twee stadsomwallingen aanwezig. De eerste stamt uit de Middeleeuwen en is nog zichtbaar in het Lang Grachtje, Klein Grachtje, Helpoort en de Onze Lieve Vrouwewal. Ook is een deel van deze wal nog aanwezig in het niet-openbaar toegankelijke, groene binnenterrein van het Sint Servaasklooster. De wal langs Lang Grachtje en Klein Grachtje is deels begroeid met kleine (bloeiende) planten en ook bij sommige woningen is gevelgroen aanwezig. Het groene karakter, tezamen met de smalle straatjes en de historische sfeer van de stadswal en de bebouwing maakt dat het Lang- en Klein Grachtje aantrekkelijke, intieme en verstilde straten zijn. Daarbij zijn de straatjes niet toegankelijk voor autoverkeer, wat sterk bijdraagt aan de geschetste sfeer.

De tweede omwalling vormt deels nog steeds de grens van de oude binnenstad en loopt vanaf de Jekertoren langs de Jeker. Bij de Berenkuil buigt de stadsmuur af naar het noorden waar hij eindigt bij de Tongersestraat. Deze stadsomwalling is gedeeltelijk voorzien van een pad; dit versterkt de beleving van de muur door het hoogteverschil met enerzijds de Jeker en het Stadspark en anderzijds de binnenterreinen van o.a. de universiteit. Zowel de muren van de eerste als de tweede omwalling vormen leefgebieden voor (zeldzame) muurflora en fauna, zoals de steenbreekvaren of de muurhagedis en moeten mede ook als zodanig beheerd worden.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- In balans met de monumentale waarde in stand houden van de natuurlijke begroeiing van de stadswallen als leefgebied voor diverse soorten flora en fauna.

3.8 De groene pareltjes

Naast de grote pleinen zijn talloze kleinere pleinen, plekjes aanwezig in de Maastrichtse binnenstad. Onder andere het Sint Amorsplein, het Herdenkingsplein, het Misericordeplein en het Polverplein behoren tot de kleinere pleinen. Met kleinere plekjes worden die ruimtes bedoeld die ontstaan bij kruisingen van straten of verbredingen in het straatprofiel. Voorbeelden hiervan zijn de kruising van de Sint Pieterstraat-Stenenbrug of het plekje voor de Bonbonnière.

Alle deze plekken hebben een verschillende karakter, maar in het algemeen zijn ze te verdelen in twee categorieën: drukbezocht, levendig en verstillend en intiem. Hieronder is per categorie het globale groene wensbeeld omschreven. Op basis van een rondgang en gesprekken met de gemeentelijke afdeling zijn op de kansenkaart de vergroeningskansen voor de pleinen en plekken met een symbool aangeduid. De voor enkele plekken uitgewerkte visualisaties geven ter inspiratie aan waaraan gedacht kan worden als er staat 'versterken met groen'.

Drukbezochte, levendige kleinere pleinen en plekjes

Dit zijn de diverse pleintjes, plekjes die druk bezocht worden. Dat zijn dan vooral die plekken die in of nabij het winkelhart van de stad liggen, zoals het Dominicanerplein, het Sint Amorsplein of het plein voor de Pathé-bioscoop. Gezien het dynamische karakter van deze plekken is het belangrijk dat het groen robuust van aard is.

Verstilde en intieme plekjes en pleintjes

In de meer rustigere buitenschild van het centrum zijn tal van plekken en pleintjes aanwezig. Een deel hiervan heeft al een fraai groen karakter, zoals het 'pleintje' op de kop van de Grote Looierstraat, het in wording zijnde Polverplein of het plein voor het Kruisherhotel. Toch zijn er ook nog veel plekken en pleintjes waarvan de intieme en rustige sfeer versterkt kan worden met groen. Dat geldt bijvoorbeeld voor het Thermenplein (vergroening i.r.t. contouren fundamenteën), het Herdenkingsplein (in relatie tot verbouwing Hogeschool Zuyd), het Misericordeplein (waarvoor een vergroeningsplan al in ontwikkeling is) of de binnenterreinen tussen de Wycker Grachtstraat en de Lage Barakken in Wyck. Ook is op sommige plekken behoefte aan het introduceren van nieuw groen, zoals op de plek voor de Oude Minderbroederskerk aan de Sint Pietersstraat of in de Lindenkruihof.

3.9 De binnenterreinen

Alleen de binnenterreinen in gemeentelijk eigendom en (semi) openbaar toegankelijke binnenterreinen (waaronder die van de universiteit in het Jekerkwartier) zijn beschouwd. De groene kansen voor de overige binnenterreinen (in particulier eigendom) zijn onderdeel van het aparte document over vergroeningsmogelijkheden voor bewoners en ondernemers.

De gemeentelijke- en (semi) openbare binnenterreinen liggen verspreid door het centrum en vormen een soort 'geheime' plekken in de stad. Een deel van de terreinen doet momenteel dienst als parkeerplaats. Enkele van deze parkeerplaatsen kennen een groene aankleding in de vorm van bomen zoals het Academieplein, maar op meerdere terreinen is geen groen meer aanwezig. Voorbeelden hiervan zijn het binnenterrein tussen de Grote Looiersstraat en de Sint Pieterstraat, het terrein achter de Lantaarnstraat/Kapoenstraat of in Wyck, tussen de Wycker Brugstraat, Lage Barakken en Wycker Grachtstraat. Ook rondom enkele scholen zijn de binnenterreinen relatief versteend, terwijl juist hier groen op zijn plek is (groene schoolpleinen/speelomgevingen zijn gezond en stimuleren sociaal gedrag, band met natuur, etc. (Derrick, C. 2018. Groene Schoolpleinen. Wat zijn de effecten van groene schoolpleinprojecten op kinderen in Nederland?). Groene voorbeelden van binnenterreinen zijn er ook. Dat betreffen de terreinen rondom de universiteit, grenzend aan de 2e stadsomwalling. Dit zijn aangename, rustige gebieden. Echter op sommige plekken is het groenonderhoud matig, wat de fraaie uitstraling enigszins teniet doet.

Bij de binnenterreinen in gemeentelijk eigendom is onderscheid in terreinen die openbaar toegankelijk zijn en terreinen die dat niet zijn. Voor openbaar toegankelijke binnenterreinen zou de focus nog sterker dan bij niet openbaar toegankelijke gebieden, moeten liggen op het realiseren van aangename, groene verblijfsgebieden zodat iedereen hiervan kan profiteren. Dat betekent dat er op termijn voor parkeren geen, of slechts beperkte ruimte is.

Voor de niet openbaar toegankelijke binnenterreinen is vergroening eveneens gewenst, al kan hier wel meer naar een combinatie tussen groen en parkeren worden gekeken. Ook zou natuurlijk overwogen kunnen worden om deze terreinen juist wel openbaar te maken.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Bij openbaar toegankelijke binnenterreinen sterk inzetten op het vergroenen en het (na onderzoek) opheffen van de parkeerfunctie. Deze gebieden omvormen tot verblijfsplekken voor bewoners..
- Binnenterreinen rondom scholen vergroenen i.r.t. educatie en speelfunctie.
- Vergroenen van niet openbare binnenterreinen en deze openstellen of hier juist kijken naar combi tussen groen en parkeren.
- Optimaliseren beheer en onderhoud van bestaande groene binnenterreinen.

3.10 De 'buurten' beschouwd

Voor elke buurt is eerst de huidige (groen)sfeer geschetst, vervolgens zijn de kansen voor vergroening benoemd.

Hartje binnenstad

Het grootste deel van Hartje binnenstad kenmerkt zich door het Middeleeuwse stratenpatroon met monumentale bebouwing en de Maastrichtse pleinen. Veel straten hebben een kenmerkende buiging waardoor het perspectief interessant en aangenaam is. Vaak bestaat uitzicht op een boom die op een straathoek of klein plein staat. Daarbij zijn ook kleine steegjes en pleintjes aanwezig waardoor de 'doorwaadbaarheid' van de het gebied hoog is. Van oudsher is, mede door de beperkte ruimte, geen openbare groenstructuur aanwezig in de smalle straatjes. Gezien de schaduwwerking van de bebouwing in deze straatjes is de aanwezigheid van bomen voor schaduwvorming niet altijd noodzakelijk. Hier en daar is sprake van door particulieren geïnitieerde groene speldenprikken ondermeer in de vorm van gevelgroen.

Vanuit de smalle straten openbaren de monumenten van Maastricht zich op het Vrijthof, het Onze Lievevrouwen Plein en de Markt. De pleinen kennen een afgewogen groenstructuur in relatie tot de ruimtelijke karakteristiek, maar kennen ook verbeterpunten (zie paragraaf 3.2) zoals het opwaarderen van de omgeving van de monumenten op de Markt. De aanwezige kleine pleinen zijn veelal aantrekkelijke en intiemere ontmoetingsplekken die zijn aangekleed met één of meerdere bomen.

De van oudsher aanwezige groene binnenterreinen zijn in de loop van de tijd voor het grootste deel volgebouwd. Nog maar op enkele plekken is (opgaand) groen aanwezig. Het vergroenen en toegankelijk houden (of toegankelijk maken) van nu nog aanwezige versteende binnenterrein is belangrijk zodat ook in de versteende binnenstad koele ontmoetingsplekken aanwezig zijn.

Een qua maat en schaal afwijkend gebied is het gebied rondom Mosae Forum. De ruimte tussen de gebouwen is vaak winderig. Groen in de grond is hier onmogelijk vanwege de onderkeldering. Met een groen zitelement is gepoogd hier een verblijfplek te realiseren. Gezien de maat en schaal van de ruimte zou dit groene element groter mogen zijn en dus uitgebreid mogen worden. De gebouwen staan krachtig aan de Maas. In de gewenste route over de Maasoever / Rondje Maas

zou deze plek in relatie tot ondermeer de trappen, het aanwezige terras en de relatie met de Markt een meer aangename pleisterplek kunnen worden, waarbij het voorstelbaar is dat het groen vanuit de Maas als het ware de kade opkruipt.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren. In het versteende Hartje binnenstad hebben de weinige bomen een positieve invloed op het straatbeeld en de verblijfskwaliteit. Er moet dus zorgzaam met het bomenbestand worden omgegaan.
- Bestuderen mogelijkheden tot plaatsen accentbomen op plekken waar deze meerwaarde vormen in het straatbeeld (geven plek extra cachet, ensemblewerking). Naast bovengrondse ruimte dient hierbij ook naar de groeiplaats te worden bekeken.
- Binnenterreinen die nog groen zijn behouden, versteende binnenterrein vergroenen en zorgen dat deze binnenterreinen toegankelijk zijn.
- In relatie met visie Rondje Maas alsook de herontwikkeling van de locatie Landbouwbelang verbeteren van de verbinding Markt, Mosae Forum via de Maaskades richting locatie Landbouwbelang. Vergroening kade bouwsteen hierbij, die ondermeer afstemming behoeft met Rijkswaterstaat in relatie tot overstromingsrisico.
- Rondom Mosae Forum toevoegen van meer robuuste groenen zitelementen, plantenbakken in relatie tot de maat en schaal van de ruimte.

Nb. Onder meer groene elementen zijn in Hartje binnenstad gevoelig voor vandalisme (uitgaansgebied). Daarom is het belangrijk dat wanneer hier voor vergroening wordt gekozen, dit ook robuust en degelijk vorm krijgt.

Boschstraatkwartier

In de jaren '70 is het Boschstraatkwartier herontwikkeld en heeft de oude bebouwing plaatsgemaakt voor nieuwe woningen. De wijk vormt een rustig gebied (voetgangersgebied) aan de rand van de drukke binnenstad. Ondanks de hoge dichtheid woningen is de wijk kleinschalig van opzet met smalle straten en diverse pleinen. Ook is veel opgaand groen aanwezig in de vorm van grote bomen. Toch is de ruimtelijke kwaliteit niet overal even hoog. Dat heeft o.a. te maken met de aanwezigheid van dichte gevels op straatniveau (garageboxen, souterrains, etc.). Op de in de wijk aanwezige pleinen ligt de oorzaak van de matige ruimtelijke kwaliteit onder meer bij het ontbreken van kwalitatief (opgaand) groen en een hoge mate van versterking. Onder delen van het gebied is een parkeergarage aanwezig wat een beperkende factor is voor groen en dan met name bomen.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Versterken bomenstructuur in de Lakenweversstraat.
- Toevoegen verhoogde bakken met vaste planten en heesters, zoals in de Pompenstraat al gedaan is.

Bassin/Sphinxkwartier

Het Bassin en Sphinxkwartier staat qua sfeer, maat en schaal van de bebouwing in schril contrast met de historische binnenstad. Voormalige industriële bouwblokken vormen herkenningpunten van het gebied. De sfeer is ruig, dynamisch en robuust. In het gebied bestaan enkele ontmoetingsplekken (voor Pathé o.a.) waarvan het aandeel groen idealiter nog wat vergroot, zodat een mooiere balans bestaat tussen bebouwing-plein steen-plein groen.

Belangrijk om te vermelden is dat een gedeelte van het gebied nog in ontwikkeling is. Zo vindt op het huidige parkeerterrein achter het Eiffelgebouw nog woningbouw plaats en wordt het voormalige Landbouwbelang herontwikkeld. Op deze laatstgenoemde locatie verrijst een nieuwe woon- en cultuurzone met groene ontmoetingsplekken, waardoor dit een potentiële prachtige verblijfsplek is. Daarnaast wordt ingezet op het verleggen van de weg 'Maasboulevard' naar de Commandeurslaan, zodat het Bassin niet meer door deze grote verkeersader wordt doorsneden. Het verleggen van de Maasboulevard is een grote kans voor het creëren van een fijne verblijfsplek rondom het Bassin. In het algemeen is weinig (opgaand) groen aanwezig in het gebied, waardoor sommige plekken enigszins kaal aanvoelen (zoals de verlaagde kade aan het Bassin of de Boschstraat).

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Vergroenen kades zuidzijde Bassin, let wel op het spanningsveld tussen cultuurhistorie en vergroenen. Als voorbeeld kan gekeken worden naar de verlaagde kades langs de grachten in Utrecht, waar een bomenstructuur aanwezig is.
- Inzetten op weelderige, kruidenrijke (gras)vegetaties in bermen en op andere openbare groenplekken.
- Versterken groensfeer Maasboulevard en de Maasoever, in relatie tot de nieuwe ontwikkelingen bij het voormalige Landbouwbelang.

Statenkwartier

Dit gebied ligt noordwestelijk van Hartje binnenstad. De belangrijkste functies zijn wonen en onderwijs. Centraal in het Statenkwartier ligt het voormalig kloosterterrein (Beyart) met veel groen. Doordat het terrein niet openbaar toegankelijk is (hier zijn echter wel plannen voor) profiteren omwonenden er niet optimaal van. De ligging nabij Hartje binnenstad is voelbaar in delen van de buurt, o.a. door de aanwezigheid van kasseien in sommige straten (Batterijstraat, Uitbelderstraat), maar ook het smalle straatprofiel van diverse straten. Juist in de delen waar de sfeer van Hartje binnenstad voelbaar is, ontbreekt een openbare groenstructuur in de vorm van bomen vrijwel geheel. Het plaatsen van enkele bomen op doordachte plaatsen bevordert hier de sfeer en verblijfskwaliteit.

Andere delen van de buurt kennen wel een duidelijke bomenstructuur, zoals de Herbenusstraat of de Apostelengang.

Over het algemeen is het Statenkwartier een fijnmazige buurt met een prettige sfeer. Verspreid door de buurt zijn geveltuintjes aanwezig of klimplanten die de gevel groen sieren. Deze dragen sterk bij aan het karakter van het Statenkwartier.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Toevoegen bomen in enkele straten, zoals in de Uitbelderstraat, Batterijstraat/Breulingenstraat.
- Inzetten op semi-openbare toegankelijkheid van het voormalig kloosterterrein (Beyart).
- Geveltuintjes, gevelgroen bevorderen, rekening houdend met de monumentale waarde van panden.

Kommelkwartier

Het Kommelkwartier is begrensd door de drukke aanloopstraten Brusselsestraat en Tongersestraat. De Calvariestraat/Kommel die midden in de buurt ligt, is eveneens een drukke aanloopstraat. Buiten de drukke aanloopstraten, is de buurt juist rustig van aard. Wel is de sfeer van de nabijgelegen binnenstad voelbaar door het materiaalgebruik van kasseien en de statige bebouwing. In verschillende straten zijn bomenstructuren aanwezig (o.a. Abtstraat, Jekerstraat, Patersbaan), die bijdragen aan een groene en prettige uitstraling. Voor enkele bomenstructuren geldt dat de groeiomstandigheden niet optimaal zijn doordat de boomspiegels (te) klein zijn. Dat geldt voor de Jekerstraat en de Sint Nicolaasstraat. Binnen de buurt vormt het Polverpark een groene oase, die alleen maar sterker wordt wanneer de nieuw aangeplante bomen volwassen worden. Het Herdenkingsplein is een kenmerkend plein in het Kommelkwartier. Met een meer groene invulling zou dit plein beter fungeren als

ontmoetingsplek voor bewoners en studenten van de academie. Daarnaast wordt zo een koele plek gecreëerd binnen dit dichtbebouwde deel van Maastricht.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Optimaliseren groeiomstandigheden bomen in de Jekerstraat en Sint Nicolaasstraat.
- Vergroenen Herdenkingsplein.
- Geveltuintjes, gevelgroen bevorderen, rekening houdend met de monumentale waarde van panden.

Jekerkwartier

Het Jekerkwartier kenmerkt zich door de aanwezigheid van monumentale bebouwing en een afwisseling van grotere en kleinere straten. De historische, authentieke sfeer wordt versterkt door de aanwezigheid van de stadsmuren. In de buurt zijn veel plekje, pleintjes en semi-openbare binnenterreinen die door de bezoeker als het ware ontdekt moeten worden. Soms zijn kleine geveltuintjes of gevelgroen aanwezig, wat het straatbeeld siert en past binnen het historische karakter van de buurt. De aanwezigheid van de Jeker is in het straatbeeld niet vaak zichtbaar, veelal ligt het water langs achtertuinen, achter muren of is het overkluisd. Op het gebied van openbaar groen is het beeld wisselend. Er zijn straten of plekken met een rijke bomenstructuur waar het goed toevoegen is, zoals de Grote Looierstraat of De Bosquetplein. Andere straten kenmerken zich juist door de afwezigheid van bomen. Soms is dat passend, zoals in de Looiersgracht of de Bonnefantenstraat, maar de Kleine Looierstraat heeft juist behoefte aan een bomenstructuur (enkele bomen) in het brede profiel.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Toevoegen bomen op enkele, strategische plekken, zoals in de Kleine Looierstraat.
- Geveltuintjes, gevelgroen bevorderen, rekening houdend met de monumentale waarde van panden.

Wyck

Wyck kenmerkt zich door oude, deels monumentale bebouwing en relatief smalle straten en stegen. De Wycker Brugstraat is een bruisende as in dit stadsdeel, waaraan winkels en horeca zijn gevestigd. Deze sfeer is ook aanwezig op een deel van de Oeverwal en het Cörversplein. In enkele straten zijn kleine winkels gevestigd, afgewisseld met horeca en wonen. De overige straten betreffen vooral woonstraten. Doordat dit stadsdeel binnen de oude vesting ligt, is het stratenpatroon van oudsher smal en grenst de bebouwing veelal direct aan de straat. In de straten is daarom van oudsher weinig openbaar groen aanwezig. Groen is wel aanwezig in de vorm van plantenbakken en/of gevelgroen op initiatief van bewoners en ondernemers.

Op enkele plekken staan bomen in de straten die hier het straatbeeld verrijken. Dit zou op meerdere plekken kunnen door het toevoegen van bomen op plekken waar de rooilijn verspringt en er ruimte is in de straat. Het Bourgogneplein is een kleine verborgen groene plek die door middel van een kruip-sluip-door route te bereiken is. Om deze plek meer betekenis te laten krijgen is een opwaardering van de openbare ruimte nodig.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomen, boomstructuren.
- Bestuderen mogelijkheden tot plaatsen accentbomen op plekken waar deze meerwaarde vormen in het straatbeeld (geven plek extra cachet, ensemblewerking). Naast bovengrondse ruimte dient hierbij ook naar de groeiplaats te worden bekeken.
- Bourgogneplein is groen, maar zou opwaardering mogen krijgen zodat deze plek echt een aangename groene verblijfsplek wordt.
- Geveltuinjes, gevelgroen bevorderen, rekening houdend met de monumentale waarde van de panden.

Singelkwartier Wyck

Het Singelkwartier is een rustige buurt waar wonen en werken plaatsvinden, al is de woonfunctie dominant. De ligging buiten de 13e eeuwse stadswal is herkenbaar aan de dominante bomenstructuren in de straten, die afwezig zijn in het gebied binnen de omwalling. Op meerdere plekken in de buurt hebben bewoners het initiatief genomen voor gevelgroen en/of geveltuinen. De twee belangrijkste doorgaande straten in deze buurt (Alexander Battalaan en Wilhelminasingel) ogen statig en kennen een fraaie doorgaande, dubbele bomenstructuur waaronder geparkeerd wordt. Op sommige plekken zijn de boomspiegels een punt van aandacht. De onderbegroeiing groeit bijvoorbeeld niet goed, wat de groensfeer aantast. Soms worden boomspiegels door lokale bewoners beplant en onderhouden en ziet het geheel er fraaier uit. De Stationsstraat is de voortzetting van de Wycker Brugstraat en vormt de verbindende factor tussen het gebied binnen en buiten de 13e eeuwse stadsomwalling.

Een straat waar een bomenstructuur ontbreekt is de Akerstraat. Hoewel de omstandigheden ondergronds wellicht niet ideaal zijn voor het planten van bomen, zou hier toch over nagedacht moeten worden. Een bomenstructuur in deze straat betekent een grote kwaliteitsimpuls gezien het brede profiel en het drukke (auto)verkeer.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Optimaliseren beheer en onderhoud bestaand groen, met name boomspiegels.
- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Toevoegen bomenstructuur Akerstraat.
- Geveltuintjes, gevelgroen bevorderen, rekening houdend met de monumentale waarde van panden.

Sint Maartenspoort

Sint Maartenspoort is een woonbuurt met twee gezichten. Het deel ten Zuiden van de Sint Antoniuslaan is vrijwel geheel gebouwd tussen 1910 en 1925 en te zien is dat de wijk in een keer is bedacht. Zo voeren van en naar het centrale groene Sterreplein meerdere straten met een kenmerkende boomstructuur. Soms is geprobeerd om de boomspiegels te verfraaien met vaste planten, maar doordat deze niet overal goed groeien ogen de boomspiegels soms wat vervallen. Ten noorden van de Sint Antoniuslaan is de buurt kleinschalig en heeft deze soms een 'woonerf' karakter met een verspringende bomenstructuur en groene buurtparkjes. De Botermijn is een bijzondere plek met een industrieel verleden. Het complex wordt herontwikkeld tot een plek waar wonen en werken wordt gecombineerd rondom een toekomstig plein met een groen karakter.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande boomstructuren.
- Optimaliseren beheer en onderhoud bestaand groen, met name boomspiegels.
- Versterken bestaande bomenstructuur Parallelweg (al kan de ligging van huidige kabels en leidingen voor een knelpunt zorgen).
- Toevoegen bomenstructuur langs een gedeelte van de Franciscus Romanusweg.
- Geveltuintjes, gevelgroen bevorderen, rekening houdend met de monumentale waarde van panden.

Céramique

Céramique is een modern stadsdeel waar een mix van werken, wonen en cultuur aanwezig is. Het stadsdeel kenmerkt zich door hoge bebouwing waardoor veel straten, ondanks hun relatief brede profiel besloten aanvoelen. Deze sfeer wordt versterkt door de bomenstructuren die in veel straten aanwezig zijn. In sommige (delen van) straten zijn weinig of geen bomen aanwezig waardoor een stenige en harde sfeer ontstaat. Belangrijk om te melden is dat de binnenterreinen van de bebouwingsblokken een groene, weelderige en tuinachtige sfeer hebben, als contrast met de strak georganiseerde straten. De route langs de Maas (Maaspuntweg) is fraai en wordt begeleid door een doorgaande bomenstructuur. Het Charles Eyckpark verdient een opwaardering.

Een kenmerkend gebied in Céramique is de ruimte voor het Bonnefantenmuseum en de Wiebengahal. Beide gebouwen zijn prachtig. De inrichting van de openbare ruimte steekt daarbij schril af. Een algehele opwaardering van de plek is gewenst, waarbij groen belangrijk middel is om deze ruimte passende allure te geven en er daadwerkelijk een representatief en aangenaam groen plein ontstaat.

Dit dient in overleg met de Provincie Limburg plaats te vinden.

Groene kansen, verbeterpunten passend bij ruimtelijk karakter:

- Duurzaam behouden bestaande bomenstructuren.
- Toevoegen bomen in de 'oost-west' straten, dit wel bekijken i.r.t. parkeercapaciteit.
- Instandhouding van de publieke toegankelijkheid van de binnentuinen.
- Vergroenen ruimte voor Bonnefantenmuseum in overleg met de eigenaar, de Provincie Limburg.

Colofon

---

bureau VERBEEK landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

contactpersoon: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

adres: Limmelderweg 6
6222 PB Maastricht

telefoon: 5.1.2e

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Gemeente Maastricht

contactpersoon: 5.1.2e 5.1.2e

adres: Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

telefoon: 5.1.2e

Gemeente Maastricht

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gedeeltes geanonimiseerd op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:

Art. 5.1 lid 2 onderdeel e

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, tenzij de betrokken persoon instemt met openbaarmaking

Pagina('s): 1